CAHİT IRGAT

CAHİT IRGAT

IRGATIN TÜRKÜSÜ

BÜTÜN ŞİİRLERİ

ADAM

ADAM YAYINLARI
©
Anadolu Yayıncılık A.Ş.

Şairin daha önce *Bu Şehrin Çocukları* (1945); *Rüzgârlarım Konuşuyor* (1947); *Ortalık* (1952) adlarıyla yayımlanan yapıtları *Irgatın Türküsü* (1969) adlı derlemede bir araya getirilip ikinci basımları yapılmış, ayrıca bunlara yeni şiirler de eklenmiştir. Mustafa Irgat'ın araştırmaları ve değerlendirmeleriyle yeniden düzenlenen bu basıma ise, sanatçının önceki kitaplarına girmeyen şiirleri de alınarak ayrı bir bölümde toplanmıştır.

Adam Yayınları'nda Birinci Basım: Nisan 1991

Kapak Düzeni: Erkal Yavi

191.03.087.553.403
91.34.Y.0016.403

Cahit Irgat

●

Irgatın Türküsü

(Bütün Şiirleri)

CAHİT IRGAT ÜZERİNE
Selâhattin Hilâv

1940'lı ve 50'li yıllar... Çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak ve hatta bu düzeyi aşmak iddiası güden asker-sivil bürokrat iktidarın, özgürce bilgilenmeyi, düşünmeyi, hayal kurmayı, bir başka yaşam özlemeyi kesinlikle engellediği yıllar... Belli birtakım olayların ve sözcüklerin ağza alınmasının olanaksız ya da hapse atılmanız için yeterli olduğu yıllar... Başka bir deyişle, insan varlığının, bir şablona göre kesilip biçilerek çok küçük bir ölçekte yeniden üretilmeye çalışıldığı yıllar... Kısacası, özgürlüğün kim bilir kaçıncı kez katledildiği yıllar... Cahit, işte böyle bir ortamda şiir yazmaya, tiyatro yapmaya çalıştı. Savaşa karşı çıktı, insanların gereksiz yere birbirini öldürmesinin anlamsızlığını ve zavallılığını anlatmak istedi; yoksulluğu, terk edilmişliği, ezilmeyi, baskıyı, emeğin hor görülmesini, açlığı, kurulu düzenin akıldışılığını şiire dökmeye çalıştı. Biraz çocuksu, ama duyarlı ve tedirgin bir yüreğin içtenliğini her zaman taşıyan şiirleri yüzünden kovuşturmalara uğradı ve sürekli olarak çelmelendi. Barışı savunuyordu ve bu tutum, "evlad-ı vatan"ı kan içmekten caydırmak olarak görüldüğü için, iktidardaki "ilericiler" ve "uygarlıkçılar" tarafından sakıncalı ve tehlikeli bulunmuştu. O yıllarda, aynı anlayış ve duyarlıkla şiirler, romanlar ve öyküler yazanların da başına buna benzer gaddar ve hazin durumlar geldi.

Cumhuriyet dönemi resmi ideolojisinin İttihat Terakki'den devraldığı ve kökü çok daha gerilere giden tepeden inmecilik, buyurganlık, doğu faşizmi, evrensel yasaklama eğilimi, kitap korkusu ve fikir düşmanlığı, 40'lı ve 50'li yılların temel özellikleridir ve kasvetli bir gelenek olarak günümüze kadar sürmüştür. Genellikle toplumsal, siyasal ve kültürel alanda, özellikle de

edebiyat ve şiirde kendini gösteren bu inanılmaz baskılar, Nâzım Hikmet gibi bir büyük şairin "yaşamdan ve edebiyattan sürülmesi" sonucunu vermişti. Böylece, "küçük insan" şairlerine bir alan açılmış oldu. "Anlayana sivrisinek saz" düşüncesine dayanan ve "tedbil gezen" bir şiir yaygınlaştı. Batı şiiri örnek alınıyordu, ama bu şiirin geçirmiş ve geçirmekte olduğu evrim pek bilinmiyor ya da gerektiği gibi kavranamıyordu. Geleneksel Türk şiirindeki besleyici öğeler, resmi ideolojinin aldatıcı "ilericilik" yorumu dolayısıyla küçümseniyor ve algılanamıyordu. Nitekim bu gelenek içinde önemli bir yenileştirme deneyi gerçekleştiren Yahya Kemal de, sağcılar tarafından "vatan-millet edebiyatı" çerçevesi içinde değerlendiriliyor ve "solcular" tarafından göz ardı ediliyordu. Bu kopukluklar, 40'lı ve 50'li yılların Türk şiirinde bir "çölleşme dönemi"ne yol açmıştır. Vezin ve kafiyenin atılması, lirizmden yüz çevirme, imge kullanılmaması, günlük dilin olduğu gibi devşirilmesi ve "eda", bu yıllarda, şiirde yenilik sayılıyordu. Garip akımının poetikası, bilindiği gibi "eda"ya dayanır. Ne var ki, eda sözcüğü, "tarz", "üslup" ve "deyiş"ten başka bir anlam taşımaz ve dolayısıyla herhangi bir şiir yeniliğinin temeli de olamaz. Çünkü "eda", her gerçek şiir ürününde gördüğümüz evrensel bir belirlenimdir. Nitekim Nef'i, "Var mı bir bencileyin şair-i pâkize edâ" diyordu. Ama 40'lı ve 50'li yılların toplumcu şairleri (Cahit de bunların arasındadır), şiirsel geleneğin ve kaynakların hem Doğu hem Batı yönünde bu biçimde kurutulmuş olduğunun pek farkında değillerdi ya da ister istemez bu hava içinde yazmak zorunda kalmışlardı. Hatta bu küçültme ve kurutmayı, bir "başkaldırı" ve "ilerici davranış" olarak benimsedikleri bile söylenebilir. Bu şairlerin içine düştüğü çelişki, kendi toplumcu dünya görüşlerini, bunun tam tersi olan ve şiirde egemenlik kuran bir poetika içinde vermek zorunda kalmalarından kaynaklanmıştır. Toplumcu bir görüş, insanı bütün yanlarıyla (düşünce, hayal, özlem, bilinçdışı, başkaldırı, eleştiri) ele almak zorundadır. Oysa bu şairler, kuşa döndürülmüş bir şiirsel araçla bu işi yapmaya çalıştılar. Bundan ötürü, yetenekleri ne olursa olsun, amaçları ile araçları arasındaki oransızlık, onları kısıtladı ve şiirlerinde yansıdı.

Dönemin hemen bütün şairlerinde olduğu gibi Cahit'te de dil, saydamdır. Yani dil ya da sözcük, kendine değil bir başka şeye (bir anlama, bir duyguya, bir heyecana ya da anıya) gönderme yapar. Ardındaki varlıkları seyrettiğimiz bir cam gibidir. Başka bir deyişle dil ya da sözcük, şiirin türetildiği bir kaynak ya da bir nesne değil, bir imdir (göstergedir). Oysa modern Batı şiirinin temel özelliği, dilin ve sözcüğün "kendinde", yani başka varlıklarla ilintisiz ve kendisi için, yani amacı ve ereği kendi içinde bir nesne olarak kullanılması ve şiirin, dilden fışkırtılmasıdır (Breton'un deyişiyle "dilin köpürtülmesi"). Saydam bir dil, ancak düzyazıda ve bir dilbilgisi terimi kullanmaya izin verilirse, "haber kipi" düzeyinde varoluş nedenini ve gerekçesini bulan bir dildir. Şairin de bu tür bir dil kullanarak ve şiirin gereklerine uyarak, bize, dünyaya ilişkin "haberler" ve bilgiler verebileceği söylenebilir. Amà şiirin gerçek görevinin ve işlevinin, bilgilendirmekten çok, "dilin köpürtülmesi" işlemine bizi de katarak iç ve dış dünyamız karşısında belli bir tutum ve yönelişe girmemizi sağlayan bir etkileme ve bir praksis yaratmak olduğunu söylemek, belki de daha doğrudur. Nitekim yirminci yüzyılın duyarlılığına damgasını vuran gerçeküstücülük, "dil simyası" ve dilin bir büyü gibi kullanılması görüşünü benimsemişti. Bu kullanım, şiir alanında gerçeküstücüleri, bilinçdışının, rüyaların ve imgenin önemi üzerinde ısrarla durmaya ve özellikle birbirinden çok uzak ve ilintisiz imgeleri yan yana getirerek bir şiirsel kıvılcım yaratma yöntemini benimsemeye yöneltmişti.

Dilin simyası ve büyüsel kullanımı, 40'lı ve 50'li yılların şairlerinde de, kendilerine ve şiir anlayışlarına rağmen yer yer patlak veren bir gizli güç olarak duyarlığımızı etkiler ve en fazla sevdiğimiz şiirler belki de bu gücün kendini duyurduğu şiirlerdir. Nitekim Cahit'te de bunun örnekleriyle karşılaşıyoruz:

Selam seksen ayak merdivenli
Kara yüzlü binanın
Üst katından atılan
Berrak yüzlü
Paramparça cesede
(Rüzgârlarım Konuşuyor)

Camlar mahmuzlarını şakırdatıyor
Buz tuttu yeleleri atların
Ağaçlar şaha kalktı, koşuyor
Gemiler dolaşıyor gözlerimin içinde
(İç sıkıntısı)

Yaylalarda ak sağlıklar koşturuyor at
(Hastane Akı)

Boş denizde dalgaların geyiği
Çarpıyor boynuzunu kırarak
(Kopuk Gün)

İbrişim beyazlığı kızlığın
(Mutsuz Dünya Türküsü I)

Cahit'in sonraki şiirlerinde, bu tür çarpıcı imgelere ve sözcüğün nesne olarak kullanılmasına daha fazla rastlıyoruz. Nitekim yine bu şiirlerde, söz dağarcığının genişlediği, daha önce üzerinde durduğu toplumsal ve siyasal temalara; aşk, aile, ülke, tarih, coğrafya, din, beden, cinsellik gibi temaların da eklendiği ve teknik açıdan, kafiyeye daha fazla önem verildiği, dil titizliğinin arttığı, mısra yapısının daha bir "selabet" kazandığı görülüyor. Sonraki şiirleri, Cahit'in içinde hapsolduğu yaygın poetikadan nasıl sıkıldığının, onu nasıl parçalamak istediğinin ve belki de nasıl bir çıkar yol bulamadığının tanıklarıdır sanırım.

Edgar Allan Poe, "Şiir benim için hiçbir zaman bir amaç olmadı, bir tutku oldu," der. Genellikle şiirden ve kendi yazdıklarından hemen hiç söz etmeyen Cahit için bir "sessiz tutku"ydu şiir. Ve bu şiir, Metin Eloğlu'yla, Can Yücel'le, Edip Cansever'le, Ömer Uluç'la, Hayalet Oğuz'la, Aydın Arıt'la birlikte sevgili Cahit'le geçirdiğimiz alkolle pekişmiş günlerin, gecelerin, sabahların daha önceden algılanmış ve doğrulanmış şiiriydi:

Her yerde aynı hava, aynı koku, aynı dert
Korkuyorum.
Sen de kaçma bu şehirden
Yalnız bırakma beni,
Gökler bile değişiyor lahzada
Ardından geliyor bak,
Güneşiyle bulutuyla gökyüzü
Bütün şehir, bütün deniz, yeryüzü.

(Korkuyorum)

1.

BU ŞEHRİN ÇOCUKLARI
(1945)

İNSAN SESİ

Dağlarda insan sesi var
Şehirde insan sesi
Rüzgâr değil, insan sesi
Dünyamızda dolaşan.

MUHABBET

Bombalarla şehirler
Kucak kucağa,
Ölülerle toprak;
Beni de alnımdan bir kurşun öptü.

SABAH

Komşum perdesini kaldırsın
Ve bakkal kepengini
Horoz sesine taksın güneşi
Gözkapağı çatlasın uyuyanların
Tayfa güvertede gerinsin
Irgat el toprağında
Arzusu sona ersin taşralının
Mahmutpaşa çarşısında.

DÜNYAMIZ

Gölgem mi şu meydanda uzanmış yatan?
Yokluk fışkırıyor tabanlarından,
Ama şiir söylüyor, yaşadığı besbelli.

Gazete satan çocuk
Bulutlara uzatmış ağzındaki çiçeği,
Ayıptır, aç mı tok mu sorulmaz.

Duvar dibindeki orospu
İş bekliyor, aşikâr,
Aşikâr utandığı böylesine yaşamaktan.

Neden mahzun şu evine dönen memur
Şu meydanda taş kesilmiş abide
Şu marangoz, şu ihtiyar dilenci?

Malum dünyamızın hali...

PEŞİNDEN SÖYLENEN ŞARKILAR

I

Kavun rüzgârları esiyordu o sabah
Meyva yüklü mavnalardan
Şehrin dizlerine düşüyordu bulutlar
Fesatlık şarkıları söyleniyordu
Kulaktan kulağa,
Ömrün kavun içi lezzeti vardı
Buna rağmen o sabah.

II

Irzına geçiyor şehrin asfaltlarının
Diz çökmüş, bağdaş kurmuş ve yüzükoyun
Süklüm püklüm ışıkların altında
Kemikleri çatlayan
Bahtlarına barbut atan, zar sallayan çocuklar.

III

Mirasını paylaşıyor çocuklar
Darağacını son uykuya salıncak yapan
Mağrur gözlü mahkûmların.

IV

Dost askerler, sıvacılar, garsonlar
Omuz omuza bu hıncahınç insanlar
El tetikte
Göz gedikte
Senin için
Benim için
Ve yarın için.

V

Mağrur gözbebeklerinde
İyi günler, kötü günler geçirdik
Nasıl unuturuz arka sokağı
Analık etti bize
Orospular bu şehirde.

VI

Terli mahallelerin çıplak taraçalarından
Onlarla ortak olduk malına
Yeryüzünün, gökyüzünün, denizin
Şarkıları şarkımızla iç içe
Yedi ayak dolaştı tekimizin pabucu
Hepimizin hepimizde ter muhabbeti
Ömür hakkı
Ölüm hakkı
Dostluk canı var.

VII

Göklere silah sıkıyordu kahkahaları
Köprü altı, asfalt üstü çocuklarının
Ve kavun rüzgârları esiyordu o sabah
Her şey yerli yerindeydi
Yaprak bile düşmemişti dalından
Zafer şarkıları hazırlıyorduk
Zafer sabahlarına
Ve selam yolluyorduk kavun rüzgârlarıyla
Kabza tutan dost ellerin avuçlarına.

VIII

Süpürdüler gölgeni
Şehrin caddelerinden
Ve akşamı çamur gibi fırlattılar peşinden.

Bize mi öyle gelir, bize mi öyle?
Şehrin başı döndü hasretten,
Seni sordu öğle üstü
Kahvesinde dertleştiğimiz kahveci,
Cümle âlem seni sordu,
Hepimizin cebinde alaminüt resmin var
Kulakların çınlasın.

IX

Hırsımızdan çatlıyoruz
El sallayıp gemilerin ardından
Denizi taşlıyoruz
Balık gözlü
Avuçları deniz kokan çocuklarla beraber.

Kavun rüzgârlarıyla uzaklaştın şehirden
Kavun rüzgârlarıyla gel,
Sensiz yaşanılmaz bu şehirde.

GÖÇ

Arzusuyla göç etmedi,
Kelepçeli götürdüler
Gece yarısı.

Ay vururdu odasına
Bir daha görünmedi.

DÖRT DUVAR

Dört duvar arasındayım,
Uzaklara gidemiyor hafızam,
Unuttum bütün bildiklerimi,
Yaşamayı unuttum.

İnadına mı güzelsin akşamüstleri
Demir parmaklıktan gördüğüm deniz?
İnadına mı fiyakan, yan yan gidişin
Tombul kıçlı gemi?

KORKUYORUM

Her yerde aynı hava, aynı koku, aynı dert
Korkuyorum.
Sen de kaçma bu şehirden
Yalnız bırakma beni,
Gökler bile değişiyor lahzada.
Ardından geliyor bak
Güneşiyle bulutuyla gökyüzü
Bütün şehir, bütün deniz, yeryüzü.
Sen de kaçma bu şehirden
Yalnız bırakma beni,
Ben fakir bir sahilin
Kahır yüklü çocuğu,
Korkuyorum.

KAHRAMANLAR KAHRAMANI

Vinçle indirildim rıhtıma
Yüreğim kan ağlıyor,
Size dağlar gökler boyu hasretim
Göreceğim geldi sizi
Dizlerim, ayaklarım, ellerim.

Ellerim, düşündüğünüz oldu mu
Başımı kim kaşıyacak
Yemeğimi kim verecek ağzıma?
Ya ağlarsam, ağlarsam
Gözlerimi kim silecek?

Ben muzaffer bir milletin
Kahramanlar kahramanı,
Şimdi önümde mendil
Parsasını topluyorum
Büyük zaferin.

BİZİM SOKAK

Peykelere serilen manav
Kavunlar okşuyor uykusunda.
Üzümler olgun
Kadim konaklar sağlam.
Nerdeyse gün doğacak
Müezzin uyanacak
Şehir ayaklanacak.
Aynı sokakta kocayan bekçi
Fikirler beyan edecek
Gece hakkında.

KOMŞUM

O şimdi yatağında sırt üstü yatmış
Ninni söyler uykularında.
Ne çocuk var uyuyacak
Ne beşik var sallayacak,
Komşum yapayalnız benim gibi.

DOST

Değil kardeşim, değil
Gök mavi değil, dal yeşil değil.
C. S. Tarancı

İnan kardeşim inan
Gök mavidir, dal yeşil
Omuzun omuzumda
Nefesin nefesimde
Gökyüzünü yıldız yıldız
Dilim dilim bölüşürüz yeryüzünü,
Payına düşen dertler
Payıma düşer
Sen benim günümdesin
Ben senin gecende,
Bir ucu sende denizin
Bir ucu bende
İnan kardeşim inan
Aynı suda yüzer bindiğimiz gemiler.

BİR DOLAP DÖNÜYOR

I.

Hamdolsun yaşıyoruz
Diyenlerin dili kopsun
Gökyüzüne meftunuz
Yeryüzüne teşekkür
Bir dolap dönüyor
Gözümüz bağlı.

II.

"Biz varız" sesleri yükselir
Akşamüstü
Balık kokan mahallelerde
Mağrur çocuklar kavgaya hazır
Şehrin eteklerinde.

18'İNCİ SERVİS

Mahzundu
Bir batından dokuz doğuramadığına
Bir şehrin nefsini kudurtan Melahat
"Doğuracağım, kocam gelsin!" diyordu.
Mahzundu Toptaşı'ndan gelen Nuri,
Aya karşı kaval çalan, rahat işeyen çoban,
Doktor, şair, fabrikatör
En nihayet ben; büyük aktör
Büyük Danimarka prensi *Hamlet*
Gülüyor, ağlıyor, düşünüyoruz.
Bir şehrin feryadı uçuyor her koğuştan,
Deliler sesleniyor
— "Derdimiz, derdimizle atbaşı
Yüzdük yüzdük kuyruğa getirdik leşi
Çıkacağız tel örgüler dışına.
— "Nereye? Güle güle hepinize
Ben memnunum yerimden
Ne korku var burada
Ne yiyecek kaygısı
Ağzıma geleni söylüyorum.
— "Akacak kan damarda durmaz.
— "Damarda kan kalmadı.
Bir başkası şahlanıyor
— "Dert soran kim, dinleyen kim?
Bu dünya bizlere babadan miras
Arslan payı kap kapanın elinde.
Ve bir deli
"Allah kuvvet versin, diyor
"Top çeken beygirlere.

BORÇ

Bu şehri gemiciler kadar biliriz
Bize onlar öğretti çıkmaz sokağı
Islık çalar gibi rahatça tükürmeyi
Kaldırıma sırt verip simit yemeyi
Ve marul mevsiminde
Sandal başlarından
Gemi kalçalarına arzulanmayı.

Hayatımızı onlara borçluyuz.

RIHTIM

Usaresi ağzımda öpülen dudakların
Sonu meçhul intizarlar içinde
Gurup dallara asılınca
Muhabbetle ağlayacağım gün geldi demektir
Ve beni ağlatmaya kâfidir
Yağmur yağıncaya kadar
Halatlarda ıslık çalan çocuklar.

İSTANBUL

İstanbul köprüsü yeşil boyalı
Ama tersi başkadır, yüzü başkadır;
Bir yanda Haliç,
Kervansaray, Eyüpsultan, mezarlık
Alın teri, kol kuvveti, mezbaha.
Haliç deri kokar, kan kokar
Haliç'te balık bile yaşamaz
Yarı ölü, yarı diri
Yarı ayık, yarı sarhoş
İnsanlar yaşar.

Bir yanda Boğaziçi, Adalar
Rüzgârı karpuz kokar,
Yeşil mi yeşil
İnadına denizi.

Yaşa İstanbul yaşa
Yeni zenginlerinle.
Bana senden hayır gelmez,
Çok çektirdin.
Bitpazarı şahidimdir
Az mı pabuç, palto sattım
Aç kaldım, az mı para dilendim
Bütün şehre borcum var.

Ben çok dertli adamım
Koyver benim yakamı
Senden bana hayır gelmez
Güzel İstanbul.

AĞAÇ

I

Bir ağaç ki düşünür
Bütün ömrünce,
Bir ağaç ki ağlar
Yağmur yağdıkça,
Derdi sorulmaz
Gölgesiyle yatılır
Koyun koyuna toprakta,
Meyvesi yenilir
Dalı kesilir üstelik.

Ve ben senin için ağlarım
Yağmur yağdıkça.

II

Çıldırtmağa kalkma beni
Çıldırmam.
Nasıl olsa benimsin
Yıldız yüklü ağaç.

DERT Mİ ARARSIN

Malum paradan yana çektiğimiz,
Dert mi ararsın sen bizde,
Dertten yana salkım saçak yüklüyüz;
Gülümse talihimiz, göster çocuk yüzünü
Hasretiz neşeye, güler yüze, sevince.

Nemiz eksik
Bu gökyüzü altında?
Soyunmuş dökünmüş bizi bekliyor
Bütün nimetleriyle, yaşamak.

Sevda mı istiyorsun, komşu kıza sevdalan
Yolculuk mu? İşte vapur, işte tren.
Meyveler dallarında geçen mevsimden güzel,
Ellerini uzatmanı bekliyor.

AZİMET

Seneler sonrası tekrar yolculuk
Sükûn bulmuş limanlardan
Çocuklara söylediğim masalları yarım bırakıp
Göçebe kuşları
Ve kıyılara bağlı sandallarda uyuyan
Kayıkçıları uyandırmadan
Kaya oyuklarına sakladığımız afyonları unutup
Süzgün gözlü arkadaşlarla vedalaşmadan
Seneler sonrası tekrar yolculuk.

Dizlerinde tütün kurutan bafralı Yaşar
Ve sabahları "tövbe tövbe" çektiğim ıslak kumlarda
Gerinen çıplak, serseri çocuklar
Terli avuçlarında mendiller buruşturmadalar
Ve selam taşımadalar
Şehrin postacıları katar katar.

Hani pamuk minderde hatim indiren ağbabam
Bir nefesle fırtınalar doğuran nargile
Bir teknecik hamurdan harikalar yaratan yastaç
Yufkalarında teni kokan Şerife ninem
Raife'nin merdivenlerde gülen terlik sesleri
Dört köşe havuzlarda soğuttuğumuz şeftaliler
Ve ellerimizin memelerinde şekillendiği sütlü inekler?

Sükûn bulmuş limanlara seneler sonrası avdet
Hasretini çektiğim rıhtım
Eski serseri arkadaşlar
Taze iklimlere kanat açan göçebe kuşlar
Ve bir ıslığıma evini harcayan çocuk
Ayak seslerimi tanımaz olmuşlar...

KAHVALTI

Yıldızların hepsi birer muamma,
Hepsi ayrı âlemmiş.
Neme gerek?

Sen gündüzden haber ver.
Gün doğsun
Kahvaltımız senden olsun
Güneş reçeli.

BİR BİZ VARIZ

Bizim için döner çark,
Çarkçısı bizden
Kaptanı bizden
Tayfası bizden
Bir biz varız
Bu geminin içinde.

YOLLAR BOYUNCA

Geniş yollar boyunca
Cesetleri sallanıyor
Kahramanca ölenlerin,
Darağaçlarında.

Bize miras
Bu muazzam dünyamız
Güneşe karşı
Kahramanca ölenlerden.

Ne sürünmek
Ne gebermek var artık,
Kara ekmek peşinde

Yaşamaya başlayalım...

BAHAR

Terledi toprak
Gebe kaldı karım,
Baharı çocuğum karşılayacak.

Boyacım, al şu onluğu
Gözünü seveyim
Tez tut fırçanı,
Nerdeyse karım doğuracak.

DERTLİYİM APOSTOL

Kadehimi son damlasına kadar içirdiler
Günahların kefareti ödendi
İnsan için nem varsa felaketlere verdim
Akşamın hayrolsun
İndir kepenkleri
Sabahlara kadar dertleşelim Apostol.

UTANIYORUM YAŞAMAKTAN

Kardeşlerim dövüşüyor
Varşova'da, Paris'te
Kardeşlerim diziliyor kurşuna
Ya bir duvar dibinde
Ya bir meydan ortasında
Kafileler, kafileler, kafilelerle.

Utanıyorum yaşamaktan
Dostlar can pazarında
Bir kurşuna satılırken;
Hiçbir şey gelmese de elimden
Canımı da mı veremezdim
Birinizin yerine?
Kanımı da mı dökemezdim
Yeni dünya temeline?

Açın bütün kapıları
Ben de işe yararım.

KÖPRÜ ALTI

Lezzet bolluğunda şımaran deniz
Geceler ıslak ıslak girsin koynuna;
Köprü altı bizim için
Şimdilik.

ALARGA

Gece mandaların gözlerindedir
Sabah medar kuşlarının gagalarında.
Çimen bulut, tarla tohum
Her şey yerli yerindedir
Bense ömrün alargalarında.

Ve sen iskeleyi tutmaya bak
Akşam çamur gibi aktıkça.

VAPUR

Neden misafirliğimi hatırlatır
Yazları gövdemi uzattığım
Kışları tabanımı korkarak bastığım
Bu toprak?

Tükendi kazanımı dolduran sabır
Durmadan taşınan bu kara vapur
Uğrasın bizim iskeleye de.

Daracık bir kamaraya uzatıldım
Gemi halat aldı
Dostlar toprakta kaldı,
Meraktayım acap kimler
Yolculuk elbisemi giydirecekler,
Hangi eller taşıyacak
Omuz boyunca beni?

BİR YOLCU BEKLEMEKTEYİZ

Bir yolcu beklemekteyiz
Yükselttiğimiz yapıdan
Açtığımız kapıdan
Kurduğumuz şehirden
Yaşadığımız şiirden
Bir yolcu beklemekteyiz.

HASAT

İçimiz ferah,
Hasat günü yakındır.

Bereketliymiş tohum
Toprak namuslu,
Ağaçlar cömert.

Ağlayarak uyuduğumuz uykudan
Gerine gerine uyanıyoruz.

ÇİLE

Ne düşünür bu mahzun yüz?
Bilinmez.
Dert çekilir, dökülmez
Bu dört duvar arasında.

Benim değil gözlerim
Benim değil ayaklarım ellerim
Ölü müyüm, diri miyim,
Bilinmez.

Bir güzel sabah vakti
Bir müjde çın çın ötse
Bu dört duvar arasında
Bilinmez, acap çıldırır mıyım?

DENİZ

I

Sana hoş mu görünüyor
Kalçaları katran kokan
Gemilerin sarhoş hali?

Ölüm rüzgârları var limanlarında
Haberin yok,
Her kıyında fabrikalar
Zulmediyor.

Kıyıların kan ağlıyor
Kıyıların leş dolu,
Utan iki yüzlü deniz,
Açlara karşı utan
İçin için kaynamaya.

DENİZ

II

Bir daha dönmeyecek çocuklar
Bin bir çeşit balığına yem oldu.

Yolcusunu istiyor eteklerinde
Sana doğru açılmış
Milyonlarca avuç.

Şimdi vinçler boşaltıyor
Yarı insan, yarı toprak olanları
Ve zafer marşları çalınıyor ha bire.

YARILSA BU DÖRT DUVAR

Yarılsa bu dört duvar
Açılsa demir kapı
Şöyle bir yola çıksam.

Her yol götürse beni
Boş evi bulunmayan bir şehre,
Bir şehir ki hamalsız
Yük taşımasın çocukları,
Kimsenin kimsede gözü olmasın
Ve ölümden olsun bütün korkumuz,
Başka türlü yaşanmaz.

BİR DİLİM EKMEK

Bir dilim ekmek avucunda
Omuzunda bir sürü kuş
Ağzın açık, gözlerin boş
Rahat rahat ağlardın
Gemilerin ardı sıra.

Ve bu akşam bir gemi
Korka korka açıldı
Rıhtımdan.

YAŞAMAK

Anlaşmak güç
Yıldızlarla kuşlarla,
Kuşların dilini ağaçlar anlar
Yıldızların bulutlar.

Benzemez dostluğumuz
Kuş ve bulut dostluğuna,
Bu ömür kısa gelir
Yedi karış boyumuza,
Biz biliriz yaşamanın tadını
Baş başa omuz omuza
Dizleri terli
Gözleri tuzlu dostlar,
Merhabanız
Yeter bana.

BİZİM MAHALLEDE BAHAR

Kedileri bizim evin
Sokağa baharla çıkar.
Ağaçta ne işi var farenin
Ağaç da yok bizim orda
Ama serçesi boldur mahallenin.

Karşı evde bir kadın çorabı sallanıyor
Teki kiracı kızın bacağında,
Hele dinsin rüzgâr
Mahalleye ten kokusu sinecek.

Pencerelerde marul demetleri sallanır
Taze soğan kokusu siner sokağa,
Ağaçlardan önce şehirde
Zerzavatçının beygiri yeşillenir.

İSKELE

Bir vapur yanaşıyor iskeleye
Farkında değil,
İkisi de kelepçeli
Kahır yüklü ellerinin,
Ayakları onun değil,
Bu kaptan, çarkçıbaşı dost değil
Götürmüyor hürriyete.

Korka korka içiyor cıgarasını
On parmağı arasında.

ÇOCUKLARDAN ÖĞRENDİM

Ne güzeldi toprak
Tabanlarında,
Gözlerinde güneş,
Saçların isyan kokuyordu.

Şimdi güneş
Mezarını kaybetmiş
Şehitlerin üzerinden doğuyor.

İsyanı çocuklardan öğrendim.

HARP MEYDANI

Harp meydanı
Kalabalık ve ıssız

Ölüler yüzükoyun
Beygirler kardeş kardeş
Tüfekler yorgun yorgun

Yaralı bir tayyareden
Bir ölü kollarını uzatmış
Yerdeki ölüleri öpüyor

Harp meydanı
Kalabalık ve ıssız.

MEMNUNUM DİYEMEM

Memnunum diyemem yaşadığıma,
Bana bir şey söylemiyor
Bu deniz parçası, bu taka.

Gün bitti, yollara düştü kahır
Ötme vapur, gelemem
Dört duvarla sarılmışım.

Sarmadı gitti beni
Bu yandan çarklı dünya;
İki yakam bir araya gelmiyor
Ivırı zıvırı caba.

Parmak parmak çürüdü
Bir karış ömrüm,
Yalan şeyleri özlemişim nafile,
Nafile şiir yazmış, kahırla yıkanmışım,
Gülmüşüm söylemişim, boş vermişim her şeye,
Senin için yaşamışım insanoğlu, nafile!

DEĞER Mİ DEME

Dünya dolusu dostlarımı
Kurşunlar aldı.
Ecel aldı, açlık aldı götürdü
Toprağa doya doya yedirdi.

Değer mi, deme
Bu çektiğimiz?
Böyle yaşamanın da kahrı çekilir
Günler günler uğruna
Böyle yaşamanın da.

MEMNUN

Kurşunlanmış göğüsten
Bir ağaç filizlendi,
Güneşe doğru.

Memnun o,
Geçen harpte doğduğuna
Bu harpte öldüğüne
Yeni dünyaya doğru.

NASIL OLSA

Nasıl düşsem sokaklara
Kapınızı nasıl bulsam
Nasıl sorgu sual etsem

Nasıl olsa buluşuruz
Aynı meydan ortasında.

BİLEN BİLİR

Bir gemi kalktı rıhtımdan
Sen de içinde misin?
Yağmur yağıyor rahat rahat
Ağzıma, gözlerime
Ve bütün şehre.

Bilen bilir kadrini
Mürdüm gözlüm, yağmur saçlım
Taşını toprağını mı öptün ki yerin
Kokun geliyor bahçelerden.

YOLCULUK

Yalnız ve çırılçıplak çıktı evimden
— Hoşça kalın, demedi
Ne bir selam götürdü
Cennetin kapısını açtırmak için
Ne imamdan kartvizit,
Karım böyle göç etti öbür dünyaya;
Şerefine içiyorum o günden beri
Ne halt eder tek başına dolap beygiri.

BÜTÜN ŞEHİR ŞAHİTTİR

Başımı rakı değil döndüren
Bu öğle sıcağında,
Ekmek kokusundan da güzel
Alnının ter kokusu.

Ver meyveni mürdüm ağacı
Arzum gibi yağ yağmur
Bütün şehir şahittir
Bu kadını sevdiğime.

TESELLİ

Buymuş göreceğin bu dar dünyada
Kısmetini verenin cömertliği bu kadarmış
Bu kadar sürer dostum
Dost sırtından geçinmek.

Kolay değil bu kazançla dem sürmek
Ayrı bir dert bu devirde kız sevmek
Boyun bükmek, dize gelmek
Aç karnına laf işitmek.

Neylersin böyle gelmişiz
Ama böyle yaşanmaz
Sağma soluna bak
Bademler çiçek açtı.

OLAN OLMUŞ

Beni selamlamadı
Altmış altı bilmem diye
Tahterevalli oynadığımız çocuklar.

Çarkı bozulmuş dönmez olmuş değirmen
Döğen durmuş, atı ölmüş ceddin,
Beş vakit namaz eksik olmamış evden
Adak adanmış, hesabı cari kapanmış
Elde helal olan kalmış.

Üç aylıklar bekleniyor üç bölümlü hanede
Ama gene koyun koyuna sabırla
Dedem, ninem ve Adil.

ÇILDIRTMA BENİ

Kes bu hasret türküsünü,
Çıldırtma beni.

Bilirim ömrümün niçin harcandığını
İçin için kaynadığım besbelli,
Besbelli gözlerimden
Kıl üstünde yaşadığım.

Ömür törpüsü, sırat köprüsü
Bu dört duvar arası.
Ölümlerden ölüm beğendirmeyin
Kırk satıra da razıyım
Kırk katıra da razıyım.

SENSİZ DE YAŞANILIR

Kurbanıyım bu şehrin
Yolda şarkı söylemeyi
Ağlarken küfretmeyi
Dert çekmeyi öğretti bana,
Tutkunum taşına toprağına bu şehrin.

Tutkunum güneşe göbek atan
Çingene çocuklarına,
Meyveler müjdeleyen
Nar ağaçlarına,

Sensiz de yaşanılır bu şehirde.

KENAR ASFALT

Geniş meydanların çocuğu
Pırıl pırıl gazinolar
Başkalarına mahsustur,
Bir göz atıp geçiver
Kenar asfalttan
Asker türküleri geliyor bak
Taş kışlalardan.

MAHZUN GEÇEN BENİM

Mahzun geçen benim
Manavların önünden
Benim dolaşan gece vakti
İşsiz, güçsüz, yataksız.
Polis de laf etmese abeylik edip
Kolumu bağışlarım alimallah
Çifti çeyrek salatalığa.

Sabah olur ayılırsın
Sabah yaklaştı evlat.

MEYDAN

Çok işim var yapılacak
Dört yol ağzında,
Şoförlerle, vatmanlarla iyi anlaştık.

Gözümün her bakışında
Bir can yoldaşı var,
Dört yolun can damarı benim elimde,
Ey bu şehri omuzunda taşıyanlar
Dostsunuz.

Ne güzel şey canlı canlı yaşamak
Kaynaşan bir meydan ortasında.

MEMNUNUZ

Memnunuz günümüzden,
Hevenkler saadetimizi yüklenmiş asılı durur
Evlerimiz toprakta rahat oturur
Gölgeleri mendil gibi serip altımıza
Gazete bekliyoruz,
El sallayıp gelen geçen katara.

Mesuduz,
Yeter ki cinayetler işlenip insanlar eksilmesin
Gelsin insanlardan saadet haberleri

Ağaçlar kadar rahatız toprakta.

VEREBİLSEM

Yeryüzünde servetim yok.
Balığınsa denizler
Bahçeler benim,
Bu bu gökyüzü, yıldızlar
Sokaklar benim,
İnsanlar tanıdık
İnsanlar kardeş;
Bir de verebilsem verebilsem
Gökyüzünü, güneşi
Sokakları veririm

PİYAZ

Ne ahmak adamım ben,
Bahar gelmiş
Bihaberim,
Baharla süslenmişsin
Ölümüm senden olacak piyaz,
Ahbaplık berdevam
Dostluğumuz bir yıl daha uzadı
Ölümüm senden olacak
Garanti

MAPUSANE AVLUSU

Mapusane avlusundayım
Arzusuz ve yapyalnız
Her kapıda bir süngülü
Giremezsin, çıkamazsın
Hakkın yok.

Sen de kahretme güneş
Bırak, terim kurusun.

MİSAFİR

Ne havada bulutum
Ne denizde balık,
Ben bir ana rahminden
Yaşamaya gelmişim
Bu güzelim dünyaya.

İYİLİĞİMİZ

Bütün insanlar iyi
Hakkı değirmenden alır
Suyu dereden gelir
Kolay kolay sövülür
Sonra eller öpülür
Bütün insanlar iyi.

TOPRAKTA

Aynı renkte üstümüzde gökyüzü
Altımızda aynı toprak
Ve toprakta ölüler.

Ölüler, sorun yaşayanlara
Niçin ayrı gömüldüğünüzü.

ŞEHİRLER

I

Bütün şehirler güzel
Yorgun sokaklar terli,
Ekmeğini taştan çıkaran çocuklar
Sabahçı kahvelerde harap orospular
Yaşadığımız günlerce
Derdimizle mest,
Islıklarımız sarmaş dolaş, ahbabız
Her taşın altında biz varız.

II

Burçlarda insanlar kaynaşmakta
Karda kalıbı çıkmış civanmertler
Toprağı karış karış hesaplaşmakta,
Kar yağıyor şehrin meydanlarına
Şehrin meydanlarında kurşunlarımız ıslık çalıyor
Eli silah tutan çocuklar dövüşüyor anaların safında
Atlarımızın narası şarkısı oldu şehrin
Bütün şehirler güzel
Bütün şehirler bizim
Rüzgârında soluğumuz
Yağmurunda gözyaşımız
Ekmeğinde hamurumuz var,

Bütün şehirler güzel
Deniz kokan kenar mahalleleriyle
Kıvrak kahveleriyle, tersaneleriyle
Bütün şehirler güzel
Bütün şehirlerde biz varız.

GERİ DÖNEN

Geri dönmez, dediler

Rüzgâr gibi, doludizgin
Aşıverdi bir sabah
Şu kızıl dağlarını
Doğduğu şehrin

Toprakta bir sevinç var, diyordu
Yaşamak için,
Ölüler gönderdiler beni buraya,
Size selamları var;
Ödünç bacak istiyorlar
Geri dönmek için

Kimse umursamıyor,
Ölüler gülümsüyor
Bembeyaz dudaklarla.

GÖZLERİNİ GÜNEŞE ÇEVİR

Gözlerini güneşe çevir
Üzümler kıskansın gözlerini
Bitmedikçe açlığımız
Derdi oldukça insanların
Dinlemekten usanmadan
İki kere ikinin dört ettiğini unutmadan
Âdem'le Havva'ya taş çıkartalım.
Azalmasın harareti güneşin
Güneş içime benzer
Kızıl kumrularla dolu.

BU ŞEHRİN ÇOCUKLARI

Usanç geldi arpa boyu sevinçten,
Bu dert bize yakışmıyor
Biz bu şehrin çocukları
Bu dünyanın mayası
Ekmeğinin kölesi
Ekmekten aziz insan,
Bu dert bize yakışmıyor.

2.

RÜZGÂRLARIM KONUŞUYOR (1947)

Bu şiirler istila görmüş şehirlere ve İkinci Dünya Harbi'nin sefaletlerine dairdir.

İTHAF

Niçin yaşadığını, öldüğünü bilmeyen
Dert çeken dost
Çürüyen dost,
Sizin için söylüyorum
Milyonlarca harp ölüsü adına
İyiliğin, kardeşliğin, ümidin
Aynı hakkın, hürriyetin
İnsanlığın şarkısını.

1

I

Birdenbire çıldırmaya başladı
Komşunun bahçesinde ağaç
Vapur, meydan, lokomotif.

Fecirle ürperdi şehir
Açtı çocuk gözlerini
Gök mavisi camlardan
Masmavi gökyüzüne
Anasını görmeden
Müşterinin koynunda
Çıktı mektep yoluna
Umumhane kapısından

Ve denize bağlanan sapa yollardan
Koşar adım gidiyor
Fabrikaya, rejiye
Uykuya döşeklerde doymayan
Kara bahtlı çocuklar.

II

Biz insanlar
Bir avucun
Beş parmağı kadar kardeş
Boyun eğmiş, razı olmuş
Gömülmüşüz çamuruna alın terinin
Mayasına hamuruna kara ekmeğin.

Fabrika bacaları çatlayacak hırsından
Sefaletler, felaketler ve kötü niyet
Her gün götürüyor içimizden birini
Şu fabrika, şu vapur, lokomotif düdüğü
Şarkısını tekrarlıyor ezilmişler şehrinin.

III

Bu şehrin insanları fakirdir
Sizin için dile geldik fakirler
Biz on parmak kadar dostuz sizinle.

Şehrin havasında homurdanma var,
Duy ve katıl şarkısına bu şehrin
Sen dünyayı omuzunda taşıyan
Sen yeraltı
Sen yeryüzü insanı,
Bir lokmaya bütün sabır
Bir lokmaya bütün kahır
Canlarını dişlerine takmış insanlar
Bir lokmaya.

İşsiz güçsüz
Evsiz barksız
Dili yok kalabalık
Sokaklar, caddeler, meydanlar dolusu
Biz şehirde, biz denizde
Biz tarlada, fabrikada
Satılıyoruz,
Haraç mezat
Bir lokmaya.

IV

Çıldırmak işten değil
Ağzımızdan dilimizi çaldılar
Cebimizden paramızı
Alnımızdan terimizi
Ve renk renk ayırmadan
Gözlerimizi.

V

Sizin için dile geldik fakirler
Sizin için dönüyor bu değirmen
Tez olun dostlar, tez olun
Herkesin dolaştığı bir bahçeye girelim
Arpa boyu zaman kaldı
Şehrin çıldırmasına.

Sabır zehir ömürlüm
Arpa boyu zaman kaldı.

VI

Nasıl unutuluruz
Yerle gök'ün arasında?
Gün oldu şarkımızı tok ağızlar mırıldandı
Şarkımızı tok ağızdan gün oldu rüzgâr aldı
Gün oldu yağmur aldı
Deniz aldı, dağ aldı
Kalbimizi dost eline vermişiz.

VII

Nedir bizim günahımız?
Bu değildi alnımızın yazısı,
Anamızdan doğar doğmaz.

Sonu gelsin bu sabrın
Sabır dedik, kalbimize taş bastık
Kaldırımlar döşedik
Kalbimizin üzerinden geçtiler
Ağalar, efendiler
Kul etti
Köle etti
Bir hırkaya
Bir lokmaya
Anamızı
Babamızı
Ecdadımızı.

VIII

Unuttular kullarının kölelerinin
Bir gün torunları olacağını
Bir gün saban peşinde
Bir gün odun keserken
Bir gün hamur yoğururken
Değirmeni, fabrikayı ve dünyayı döndürürken
"Anacığım babacığım" diyeceğini
Dünya çocuklarının.

IX

Meyvesini esirgeyen ağaca
Omuz veremiyoruz,
Bunun için adımız kötüye çıktı,
Tecrit kamplarında çıldırdı
İşçiler, talebeler, genç kızlar.

X

Adımızı nafakaya satamıyoruz
Satamıyoruz efendiler
Satamıyoruz,
Namus belası.

XI

Beni hudut boyunda
Bir top sesi ayırdı
Pembe rüyalarımdan.

Bir kere harbe girdim
Milyon kere can verdim
Bir çılgınlık nöbetinde
Cinayetler işlendi.

XII

Yalan söylemiyor bu dünya
Dostlarımı ensesinden vurdular,
Bazımız kırbaç altında öldü
Bazımız harp meydanında
Ve bazımız gün doğmadan az önce
Heykel gibi
Saf saf
Sıra sıra
Darağaçlarında.

XIII

Birer birer dert yanıyor
Gaziler
— Biz ne kazandık bu harpte?

— Bir çift pabuç kâr etti
Kesilen ayaklarım,
Ama siyah gözlük lazım
Görmeyen gözlerime.

Bir ağızdan söyleniyor şarkılar
— Şimdi yabancısıyız
Yaşadığımız toprağın
Ellerimiz, gözlerimiz, bacaklarımız
Toprak olduğu halde.

XIV

Ve bir nefer çıldırmış
— "Babam" diyor
Şu nar ağacı,
Geçen harpte ölen babam.

Ve bir gazi soruyor
— Kaç dostumun kanındasın
Nar?
Kan kardeşi bir halin var
Gelincikle
Kızılcıkla
Karpuzla.

İçin seni, dışın bizi yakıyor
Kan ağlıyor içimiz
İçimiz karpuz içi
Gelincik ve kızılcık kokuyor.

Her tanende bir dostumun kanı var,
Ömrümüz gübre olsun
Helal olsun köküne,
Kanımızdan, terimizden şerbet ol
Serinlet yüreğini dünya mahkûmlarının
Her yetime, her yoksula
Sebil ol.

2

I

Gemi azıya al da konuş
Konuş, cânım efendim
Bu göklerin altında
Duvarların ardında
Kaybedilmiş insanlar var.

Konuş benim altın sesli şairim,
Onlar da öğrenirler
Yaşamayı sevmeyi
Ekmek şiir, insan şiir
Toprak şiir koktukça.

II

Şehir değil
Tabut bu,
Kol kola dolaşıyor
Ölüler.

III

Kedere döndü deniz
Denizin gözü bizde.

Sahil boyu meyhane
Bir ceset yaklaşıyor sahile
"Bu gelen kimin dostu?
İmanım,
Bu gelen kimin dostu?"

Bu gelen benim dostum
Öldürüldü ve atıldı denize,
Yaşamak istediği şehre dönüyor.

IV

Selam alın teriyle ekmek yiyen herkese
Selam bu günü hazırlayan ölüye
Selam saçlarından asılan
Tabanından çivilenen diriye.
Selam seksen ayak merdivenli
Kara yüzlü binanın
Üst katından atılan
Berrak gözlü
Paramparça cesede.

V

Giden gitti, kalana sabır
Bu kara kışlara, açlığa sabır
Sabır sürgündeki, zindandaki dostlara
Yeni bir gün doğuyor.

VI

Ben bir harp esiriyim
Korku, tehdit, sefalet var
Bu şehrin havasında,
Bu şehrin mahzenleri
İrin kokar, kan kokar
Şehrin mahzenlerinde
Cinayet var, ölüm var.

VII

Ben bir harp esiriydim
Bulutları seviyordum, hürriyeti seviyordum
İnsanları seviyordum, yaşamayı seviyordum
Bulutları gözlerimden boşalttılar bir gece.

Yalan söylemeyen dünyada
Ben de yalan söyleyemem.
Ve ben şeffaf, tertemiz
Pırıl pırıl bağrıyorum
Yetişir oltaya yem
Dile küfür olduğumuz,
Yetişir bozuk para gibi savrulduğumuz.

Gözlerim var, görüyorum
Yarı çıplak, çırılçıplak
Ölülerle dolu toprak,
Ölüler sarmaş dolaş
Ölüler sivil, asker, ihtiyar
Ölüler buram buram
Nefret kokuyor.

Ve dilim var, söylüyorum
Benim de altçenemi
Gözlerimi alacaklar belki de
Yaşamak ve hürriyet istedim diye
Ve belki de bir sabah
Gün doğmadan az önce
Heykelim dikilecek
Bir darağacına.

VIII

Hayran hayran acıyor
Gençliğime, halime
Şu mavi gök, mavi deniz, uçan kuş
İşe giden insanlar
İpimi çeken cellat.

Seni de seviyorum
İpimi çeken cellat
Biliyorum ekmeğin var
Boynumdaki ilmikte.

IX

Yolcu yolunda gerek
Beş kıtada nefes alan
Dümen neferi
Sen gününü gün eden
Beş kıtanın renk renk günahlarını
Ced boyu, ömür boyu
Çeken, duyan, yaşayan
Evladından evladına
Nur topu torununa taşıyan,
Harpte şehit
Sulhte şehit
Ve bilcümle harcanan,
Kirli mendil günleri
Yıkayıp yıkayıp da kullanan
Yolcu yolunda gerek
Bu hava yağar eser
Yolcu havası.

X

Belediye reisinden emir var*
Mezarını herkes kendi kazacak.

Şimdi mevsim sonbahar
Çoğumuzun sünger çekti üstüne
Açlık, kıtlık, kolera.

İyi bilir ellerimiz
Kazma kürek tutmasını,
Kardeş yüzü sevmesini.

Karşımızda kara kış var
Mezarını herkes kendi kazmalı.

(*) Londra, 11. A.A. — Bugün Berlin'den alınan haberlere göre, Almanya'daki belediye başkanları bu kış soğuktan ve açlıktan ölmeye mahkûm yüz binlerce insan için şimdiden mezarlar kazdırtmak emrini almışlardır.

— Gazeteler —

XI

Hora tepen sıra dağlar
Omuz omuza,
Toprak değil, taş değil
Yüreğimden kopmuştur.

Bir dert halinde nehir
Boşalıyor denize
Nehir değil, deniz değil
Alın teri, gözyaşı.

XII

Şimdi doğdun
Ne ağlarsın a çocuk?

Milyonların konuştuğu
Bir şehre doğdun.
Kardeşliği, sevgiyi
Yağmur boyu, arzu boyu
Yaşayanlar şehrine.

Bu şehrin insanları
Yedi dağda oturur,
Yedi dağın arasından su geçer
Bulut açar, kuş uçar
Yedi dağın yüreğinde ateş var.

Yedi dağın rüzgârı
Yağmur boyu, arzu boyu
Ekmek ekmek çocuk kokar.

Şimdi doğdun
Ne ağlarsın a çocuk?

XIII

Anne girmem bu oyuncak dükkânına*
Orda toplar, tayyareler, tanklar var.

Seviyorum söğüt dalı atımı
Tekme atmaz, ısırmaz.

Ben yaşamak istiyorum
Ağaç gibi sessiz, rahat.
Karınca kararınca değil,
Serile serpile boylu boyumca.

Anne girmem bu oyuncak dükkânına
Orda toplar, tayyareler, tanklar var.

(*) İkinci Dünya Harbi'nde Yahudi çocuklarına savaş oyuncaklarıyla oynamaları yasaklanmıştı Almanya'da.

XIV

Yaşamamız hiç kimsenin hatırından geçmedi
Eridik eridik de
İnceldik iplik olduk
İğne deliğinden geçemedik.
Öl, dediler
Ölüverdik.

İstediğin renkte gel
İster arpa, çavdar, darı, buğday ol
Bize günde üç öğün gel.

Seni yağmur, seni güneş büyüttü
Damla damla, tane tane,
İnsan eli ekti biçti, yoğurdu
Avuç avuç, tekne tekne.

İnsanı deli ediyor kokun
Dünyamızda beş yüz milyon insan aç
Harp eden aç, etmeyen aç
Galipler aç, mağluplar aç
Kim kimden medet umsun
Baş tacımız, ekmeğimiz?

XV

Bu halin güzel değil
Benim dünyam, canım dünyam
Seni yıldız, seni yağmur, seni vatman, seni ekmek
Güneş kadar sevdiğim.

Yarın güzel olmalısın
Bu günden,
Yaşamak daha canlı
İsteyerek olmalı.

Ben dünyamın canevi
Yaşamayı seviyorum
Hürriyeti seviyorum.

Ölülere toprak lazım, bir avuç
Dirilere ekmek lazım, bir avuç
Önce insan ve ekmek
Sonra şarap ve sevgi
Aynı temel üzerinden.

XVI

Acı çeken, sancı çeken
İnsanları seviyorum.

Aynı toprak üzerinde yaşayan
Memur, çiftçi
Merhaba!
Bizim için yaşamak
Kaşın gözün arası
Bizim için yaşamanın
Tam sırası
Tam sırası.

XVII

Ben ezilmiş insanların
Acı çeken, sancı çeken çocuğu
Irgatların ırgatı.

Benim de bir gölgem var
Bu erguvan akşamda
Gönlü gözü ateş ateş
Yürür, ağlar, düşünür.

Bir şehir ölüsünde
Gözlerim yıldız yıldız
Ben'im zindan sokaklarda
Aydınlığı kapı kapı dağıtan.

Aynı toprak üzerinde yaşayan
Muhabbeti gel benden al
Bedava.

XVIII

Ağlamayı unutarak yaşamak
Yeraltında, yer üstünde
Sevgi sevinç tarlasında
Aşk ve dostluk denizinde
Çocuklar gibi mağrur
Dertlerden uzak,
Başlamakta şimdi huzur
Kardeşliğe, muhabbete
Hürriyete inanarak.

XIX

Yetişir kendimize acıdığımız
Bir topraktan bir toprağa
Nehir nehir boşalan
Ezilmişler, suçsuzlar
Yetişir kendimize acıdığımız
Affetmeyecek bizi bir gün
Çocuklarımız.

XX

Bir bahar havası var
Mısralarımda,
Aşka insana dair.
Rüzgârlarım konuşuyor dağ başında
Kulelerde, ağaçlarda, camlarda
Biteviye insana
Yaşamaya, aşka dair.

XXI

Gül be toprak, gül yüzüne
Öp elini çiftçinin.
Gül be güneş saz benize
Gül de güller açılsın.

Kahvede kâğıt açan avare
Şu duvarcı, arabacı, amele
Bel bağlamış yedi karış ömüre.

Biz de bakabilelim
Bir ışıklı pencereden.
Bize de pay düşmeli
Şehirlerden, caddelerden, denizden.

İnsan insan paylaşalım
Yaşamayı, komşuluğu, dostluğu
Bağdaş kurup yan yana
Bir sahandan yiyelim
Dünyamızın sofrasında.

XXII

Ben yaşamak arzulusu fedai,
İyiliğim, kardeşliğim namütenahi
Size mesut günleri müjdeliyorum
Feryad eden toprakta
Ağlayanlar, takatsızlar, mazlumlar
Soğukların, açlıkların
Bankaların çiğnediği çocuklar

Yağmur yüklü gözlerimiz saadetle yıkansın,
Size mesut günleri müjdeliyorum.

ORTALIK
(1952)

I

YAŞAMAK

KALBİMİZİN ORTASINDA GÜVERCİN
GÜVERCİNİN KURSAĞINDA BİR KURŞUN
KEFENİMİZ ARŞIN ARŞIN
PARASIYLA PEŞİN PEŞİN.

RÜZGÂRLAR BOYU

Karıma

Biliyorum nerelere gideceğimi
Esen rüzgârlar boyu
Karlı dağlar ve şehirler üstünden
İnsanların güneş gibi doğduğu.

Uyandım renk renk saadetler içinde
Sevdimse de güldümse de sendendir
Güler yüzlü insanlardan çırılçıplak açlara
Rüzgâr rüzgâr giden sevgi bendendir.

Hava keskin ve kurak
Es rüzgâr es, bucak bucak
Biliyorum nerelere gideceğimi.

İÇ SIKINTISI

Camlar mahmuzlarını şakırdatıyor
Buz tuttu yeleleri atların
Ağaçlar şaha kalktı, koşuyor
Gemiler dolaşıyor gözlerimin içinde.

Soldu, rengârenk sevinçler kinde
Öldü, nar tanesi nar içinde.

AĞAÇ

Ağacım, dört kol çengi kıyamet
Her dalımda bir memleket
Uzar kollarım uzar
Taşımda toprağımda bereket
Köklerimden başlar hürriyet
Bana çarptıkça anlar
Yağmur yağmur olduğunu
Rüzgâr, rüzgâr.

Taşımda toprağımda kıyamet
Köklerimden başlar hürriyet.

GICIRTI

Ak boynumda kirli mintan
Dayan yüreğim dayan!
Yüreğim gıcırdama, ağlama
Gece kirli, döşek kirli
Kimi kalbur üstü, kalbur altı kimi
Kimi türkü söylüyor aya güneşe
Kiminin borcu var uçan kuşa ,
Götür beni ayaklarım, rüzgârlara çarp
Yediğim dost elinden bir kalleş bıçak,
Ak boynumda kirli mintan
Dayan yüreğim dayan
Çıldırır, ölür, öldürür insan.

SU DEMİRİ ERİTTİ

Alınlarından ter akmakta
Şair insanları sevmekte
İnsanlar üşümekte, ölmekte
Gıcır gıcır doğmakta

Su demiri eritti
İnsanlar sövüşmekte

Bıçak yüzü, bıçak sırtı fark
Aramızda o da yok
Bırakma çocuğum bırakma
İnsanlar ölmekte

Su demiri eritti
İnsanlar dövüşmekte

Taşa çarptık fırladık
Hava hür, toprak cömert
Sabret çocuğum sabret
Taş rüzgârda bilenmekte.

SEN ÖLMÜŞSÜN

Sen ölmüşsün, ölmüşsün,
Tabancasız tüfeksiz.
Sen ölmüşsün çocuğum,
Evsiz barksız ekmeksiz.

Şarkılarım denizdendir, güldendir
Şarkılarım insandandır çocuğum.
Çamurdandır, hamurdandır, sudandır,
Mayadandır, ekmektendir, sendendir.

Kaderindir yaşayan,
Sen ölmüşsün çocuğum.

PERİŞAN

Gözlerinde deniz, gözlerinde gemi
Gözlerinde çırılçıplak çocuklar

Rüzgâr esiyor rüzgâr, meltemdir
Güzel dünya üzerinde matemdir

Kalbimizin üç köşesi yangın yeri, perişan
Güzel şehir diri diri perişan

Güzel yağmur çirkin olur yoksul gözünde
İsyan değil, arzudur, şimşek şimşek parlayan
Konuş toprak, konuş meydan
İnsanoğlu her gün daha perişan.

ATLARIN ÖLÜMÜ

Atın biri şaha kalktı
Vurdular,
Atın biri ihtiyardı
Vurdular,
Atın biri kendi öldü
Güldüler,
Atın biri, atın bini, milyonu
Tepindiler,
Atın biri sütçü beygiri
Atın biri yağmur rüzgârı
Kişnediler,
Yem borusu dinlediler,
Öldüler.

TAKSİ

— Çektiğim yeter gayrı!
— Gayrısı mayrısı yok, taksi!
— Taksi, Tepe! Büyükdere!
— Taksi, durma, çek Bendlere!
— Taksi, çabuk! taksi, bekle!
— Hava ayaz, herif sarhoş.

Sene bin dokuz yüz elli bir
Dertsiz milyonlarda bir,
Gelinleri güveyleri taşıdım,
Kan içinde yaralıları,
Son vitesimde doğurdu gebe kadınlar,
Demedim kış kıyamet, çamur deryası,
Bata çıka yaşadım.

— Taksi, dur!
— Taksi, sür!
Sür! dur! Dur! sür!
Taksi hırsından çatlayacak,
— Dur, bu sürat yasak!..
Fren yaptı, duramadı,
Çıldırdı.

SUSUN, SUSUN, UYUSUN

Nabız durdu atmıyor
Susun, susun, uyusun.

Ne acele yaşadı
Ne çabuk geçti ömrü
Rahat yüzü görmedi.

Ellerini çözdüler
Yıkadılar, giydirdiler, gömdüler
Çok geçmişti biçare
Susun, susun, uyusun.

SABAHA YAKIN

Ölü gece bırak saçlarımı
Çarpma beni dertten derde
Garda tren kımıldanmak üzere
Anahtarlar kilitlerde kımıldanmak üzere
Ölü gece bırak saçlarımı.

BALIK

Ak yelken, kara yelken
Halat demiri yedi
Al iskele, ver iskele
Deniz gemiyi yedi
Bu bir balık hikâyesi
Oynasana balık
İnsan insanı yedi.

GECE ÇUVAL GİBİ

Gece çuval gibi delindi
Türküler yağmur
Çatılar yırtık
Ağaçlar parça parça.

Yemişlerim dallarımda çürümüş
Dal kökünden habersiz
Büyümüş de büyümüş
Dal ölmüş
Kök habersiz.

Buz tuttu yeleleri atların
Delik deşik dert içimiz
Yer yırtıldı, kök yerinden oynadı
Kirli çocuk şimdi gökyüzü
Türküler mağrur
Sokaklar ılık
Kalabalık kalabalık
Her şey pırıl pırıl aydınlık.

UYKU

Bir döşekte upuzun
Ufuklar ötesine uzanmış
Ayakları mahzun.

Çatlamış iki gözü tam ortasından
Bakkal kasap yazmaz olmuş hesaba,
Yüreğine bağdaş kurmuş oturmuş
Homur homur homurdanan fabrika.

Paslı uykuları boydan boya uğultu
Alnında damar damar damarlaşmış ter,
Kaynar kazanlarla devrilmiş başına uyku.

NİYET

Altın rengi Haliç'ten
Kalay rengi denizden
Balıkları gümüşten
Takacısı Yemiş'ten
Köprü altında küfür
Küfür gırtlakta durur
İnsan toprakta yürür
Suyu martıyı görür
Eli dostu göremez,
Toprak var, sürülemez
Dostluk var, geçilemez
Sevgi var, söylenemez
Düğüm var, çözülemez
İnsan hali bilinemez
Altı üstü birmiş yerin
Üstünde insan
Altında insan
Tabanda çamur
Teknelerde hamur
Teknelerde insanlar
Elleri yelken açar
İnsan yüzü görür susar
Teknede hamur
Tarlada çamur
Ver Allahım ver
Altın rengi Haliç'ten
Kalay rengi denizden
Takacıdan yemişten
Ver Allahım ver
Yer altından
Yer üstünden.

YAPI

Alın teri var temellerinde
Merhametine girdiğin yapıların
Ve avuç sıcaklığı
Ayrı ayrı her taşında,
İnsanların.

MELODRAM

Birinin bıçak vardı elinde,
Birinin beyaz bir gül,
İkisi de yorgundu,
Sokak çocukları halinde.

Bıçaklısı bıçağını sapladı,
Çiçeklisi çiçeğini koklattı,
Kayboldular meyhaneler içinde,
Kaldırımda gül ve bıçak
Kardeş kardeş kaldılar.

BULUT

Bir damla düştü gözlerime
Geçen buluttan,
Hatırladım inanmanın ne olduğunu
Yaşamaya, şiire.

Su, yolundan uzaklaşmış
Ben su muyum, yol muyum?
Ok yayından uzaklaşmış
Ben ok muyum, yay mıyım?

Ben, buluttan gözlerime
Düşüveren bir damlayım.

SOKAK

İnsanlar geçiyor sokaklardan
Kendi ölüleri omuzlarında
Bir hayat nefes nefese, orman orman
İnsanlar geçiyor sokaklardan
Sevgiler taşmış, merhametler taş
Buram buram tütüyoruz taştan topraktan.

NUR TOPU

Gırtlaklarda acılık, türküler iniltili
İnsanlar ağlaşıyor yaralı boğalar gibi,
Kor kesilmiş çeşme çeşme
Gözlerde can çekişme.

Dert yanıyor nehir göle
Beni emdiğin yeter
Seni de bir gün denizler yutar
Tahammül gerek bu sudan vücuduma.

Nerden geliyor nur topu çocuk?
Gözlerinde cıvıltı, pırıl pırıl, boncuk boncuk
Yaşamak, fışkırarak yaşamak,
"Oğlumun önlüğünde tuttuğu Şafak."

YAŞAMAK İSTEDİKÇE

Ağaçlara kara kuşlar dadanmış
Elmalar delik deşik,
Baba ölmüş, alacaklı sarmış evi
Yüreğimiz delik deşik,
Rüzgârların çeneleri çözülmüş
Toprak bizi çekiyor
Dünyamız delik deşik.

ÇIKMAZ SOKAK

Göklerin mavisinden bu yana
Kuşların gözlerinde endişe,
Ağacın dallarından köküne
Nazar boncuğu neşe.

Gülerim açan gülün haline
Sulayanda endişe
Koparanda endişe
Yürüse toprak göklere keşke
Çıkmaz sokak bu sokak
Sokakların sevincinde endişe.

Su, mavinin bu yanı
Umut kuşu uçar mı uçar
At koşar, insan koşar
Su, dünyanın dört yanı.

BİR ÇOCUK KONUŞUYOR

Her gün daha başka açıyor çiçek
Gökyüzü daha mavi gittikçe
Güneş daha rengârenk.

Şıngır mıngır demir alır gemiler.

OĞLUM MUSTAFA'NIN "BU NE?" LERİ

Hoş geldin oğlum Mustafa
Şaşırtmasın seni dünya
Ağaçlar çiçek açtı, kuşları dinle
Yeryüzü gözlerinde
Gökyüzü gözlerinde
Cıvıl cıvıl şenlik içinde.
Şu denize bak, denize
Denizlerde ne mi var?
— Balıklar var, insanlar var
Toprağa bak, yaşıyor
Ne mi var bu toprakta?
— İnsanlar var, insanlar var
Dişisi var, erkeği var
Ağası var, beyi var
Yağma Hasan'ın böreği var.
Sorma oğlum, mapusane orası
Mapusanede ne mi var?
Mapuslar var, mapuslar var,
Mapusların nesi mi var?
Gözleri, akılları, elleri,
— Ya baba, ağızları dilleri?

OĞLUM MUSTAFA'NIN DÜŞÜNDÜĞÜ ŞEYE BAK

Ağlar mıyım ben de baba
Bir gün olur senin gibi?
Senin gibi kalır mıyım
Alınyazısı altında?

Taşı delip fırladığını bilirim,
Bilirim ot yediğini,
Ölmediğini bilirim,
Yaşadığını bilirim,
Dünyanın acı hali tatlılaşmış tadında.

Sen kendi derdinde değilsin baba
Ne de güzel sıçradı yeşil kurbağa
Ne güzel de demiş şair dostun Orhan Veli
Benim lokmam aslan ağzında.

— Sevin Mustafa'm sevin
Ben insanın fakiriyim
Anan Urgan
Baban Irgat
Korkma oğlum Mustafa Irgat
Bin atına, dünya senin
Dilediğin gibi oynat.

KARAKULAK SUYU

Bu gözler sende de var, bende de var
Aklımız da var, ayakkabımız da var,
Köpekler gülüyor halimize
Sende de yok, bende de yok
Anlayana sivrisinek saz.
Seviyorum yaşamayı,
Yaşamak var
Yaşamacık var,
Yedik içtik yarabbi şükür
Tükür tükür,
Karakulak suyudur bu şiir,
Anlayana sivrisinek saz.

MUHABBET

Meyhaneye dönmeliyim,
Muhabbet kokusuna,
Rakı vursun beynime poyraz poyraz
Şaşırayım sahilimi,
Yıldız yolumu,
Yolculuğumu unutayım.

BİRİSİ

Bu topraktan biriydi
Adı Orhan Veli'ydi
Elleri dost omuzunda
Yaşamak kaderiydi.

Kendi gitti ismi kaldı yadigâr.

Çiçek verdi, gülesiye
Şiir verdi, kıyasıya
Yaşaması ölesiye

Kendi gitti ismi kaldı yadigâr.

HAYRET

İnsanlar ana, sokaklar döşek,
Ağlama garip kişi,
Garip bu dünyada milyon kişi, milyar kişi, her kişi.

Koyun sürüsü meler de meler
Kendini beşler, kurdu besler.

Başımıza daha neler gelmez, neler
Yuf borusu, yem borusu

— Daha neler?..

ELLERİM

Ellerimi severim
On parmağım başak başak,
Ne selamlar gönderdim
Liman liman beş kıtaya,
Her kıtada canımız var, canımız
Ben nasıl sevmem sizi ellerim
Ne omuzlar tuttunuz.

ŞENLİK

Fışkırmış deli deli gönlümden
Alı al moru mor aşklar
Yağmış şarap rengi bulutlardan bayramlar.

Su tuz vermiş, toprak meyva
Sofra tatsız, çorba tuzsuz,
Ama cömert toprak, su
Anamızın karnı gibi.

SON PERDE

Çöküyor şarap rengi bir bulut
Yağıyor üstümüze ölülerin gözleri
İnsanlar birbirinin gözyaşını içiyor.

IRGAT'IN TÜRKÜSÜ
(1969)

IRGAT'IN TÜRKÜSÜ

Ben ben değilim artık ben
İnan bu son gülüşüm
Toprağa gömülüşüm
Sana çiçek vermemden.

El tarlasında kırıldı beden
Mezar bu fabrika, bu urba kefen
Ben ben değilim artık ben
Soyulmuşum.

Boşa işlemiş zaman
Bankalar kurulmuş sırtımdan
Dik dünyayı tırman tırman
Koşulmuşum.

Boşa dönmüş değirmen
Ben ben değilim artık ben
Dünya kara kapkara
Yanmış yenmiş etimden.

Kutsal yürek tutuşmuşum
Gün kıpkızıl bir yara
Ben ben değilim artık ben
Umut gülüyor çocuklara.

İçten içe yanan yarın
Çığlık çığlığa yaralıların.

ADAM
OLANA
ÇOK BİLE

Ekmeğimi gözyaşıma bandım da yedim.

BACAK

Yakacak odun kalmadı ocakta
Kör olası gözüm tahta bacakta
Seni de sarsın alev
Kül etsin ocak
Yan talıta bacak.

İNSAN

Allahı şimdi gördüm,
Ağlıyordu.
İki gözü iki çeşme, elinde fener
Diyojen'i arıyordu.

HALK

Halkın azını aldatırsınız
Her zaman,
Halkın çoğunu aldatırsınız
Zaman zaman,
Ama halkın tümünü?
Hiçbir zaman,
Hiçbir zaman.

TİKİ TAK

Atlar nallı gider
İnsanlar yalın
Tiki tak tiki tak.

Yaşamamız cakalı
Tiki tak tiki tak
Yaşa arslan Cinotri.

Amerikan bezidir
Giydiğimiz don
Tiki tak tiki tak.

BİR EKSİĞİ

Uyanacak
Bir bakacak
Mezarlık.

Yerli yerinde her şeyi
Kolu başı eli
Bir eksiği
Kalbi.

Bir daha uyuyacak
Gün ışıyacak
Uyanacak
Deli.

A, B, C, D,

A.)
Ve adam ayakta
Bulutlar cep mendili.

B.)
Ve adam gene ayakta,
Bulutlar şimdi potur.

C.)
Oh, adam otur
Bulutlar ayakta
Ama yağmur yağmıyor.

D.)
Adam gitti,
Bulut gitti,
Ben kaldım,
Dünya dünyaya sığmıyor.

ALDATMACA

Neden yalnız değil bu çığlık?
Yalnız siz mi rahatsınız dünyada?
Yalnız siz mi rahatsınız dünyada?
Neden yalnız değil bu çığlık?

Dünyada insanlar ölüyor şu anda,
Yalnız siz mi rahatsınız dünyada?
Yalnız siz mi rahatsınız dünyada?
Dünyada insanlar ölüyor şu anda.

Aldatılmış insanlar aldatılmakta
Ortada her şey ortada
Ortada her şey ortada
Aldatılmış insanlar aldatılmakta.

LAĞIM

Bu dünyada varsan,
Sor soracaksan,
Lağım akıyor burdan,
Ve bu dünyada varsan,
Yap yapacaksan...

TREN SESİ

Bir tren sesi ağlatır beni
Boşu boşuna,
Pisi pisine,
Bir tren sesi ağlatır beni,
Otuz yıllık aktörüm
Susmuş dilleri
Susmuş gözleri
Boşu boşuna,
Pisi pisine,
Haydarpaşa'da niçin ağladım
Şimdi anladım
Boşu boşuna,
Pisi pisine,
Boşu boşuna,
Pisi pisine.

MAZİ KALBİMDE

Büyük ses büyük şehirden
Her yere adımı yazdım, sen,
Şu taşa bak, varım,
Suya bak, akıyorum,
Sus, ölürüm,
Her yere adını yazdım.

Şu akan, şu akmayan su terli
En son yutacak beni
Binlerce mavi,
Mavi mavi olsun yeter ki.

Her yere adını yazdım, sen,
Büyük ses büyük şehirden.

ÇORBA

Çorbaydı içtiği akşam sabah
İşkembecide,
Ne güzel gözleri vardı,
Siyah.

Dert taşmış kirpiklerine
Kara kara, iğri büğrü
Anası çalışır, kendi çalışır
Babası bildi bileli hapiste.

Yedi bayram yaşandı
Kadırga'da, Cinci'de
O hâlâ işkembecide.

Dert düşmüş gözlerine,
Asıl yük bundan öte.
Yük bundan öte.

KUŞBAKIŞI

Gün ışıdı çöplükte
Ben kaçıncı kattayım.

Işıktan son gelenim
Terinim, ellerinim
Elin elime katık.

Martılar denizden itik
Ne arıyorsun, ne?
Gün ışıdı çöplükte.

Tanıyorum dünyayı
Aç oynuyor ayı
Gün ışıdı çöplükte
Ben kaçıncı kattayım.

İKİ GÖZ AYDINLIKTA

Kırık dal altında gölgelenmiştim
Lambo'nun tezgâhından geçmiştim
Oyuncum benim, dertli oyuncum
Yıktı kötülükler, küstüm.

Küs günler geceler dolaştım,
Açtım,
Dostları gördüm kustum,
Sustum.

Nar gibi çatlasa gece
Sen çıkarsın içinden
Bunca düşündüğün ben
Sana mirastım.

Bir kara iniyor gözlerden
En zor, güzel içime
Tatlı kavun, portakal rüzgâr
Camlarıma çarpıyor
En güzeli seviyorum ilk,
Yağmur yağıyor gözlerden.

Yağmur yağıyor gözlerden
Ağlıyorum, pabuçlarım eskimiş
Bir adam görüyorum bacakları kesilmiş.

./..

Bu şehrin çığlıkları duyulmaz
Sis olur, duman olur, pas tutmaz
Bir simitçi çocuk sesi, sabahtır
Bu şehrin çığlıkları çıldırtır.

Bu şehrin limanları delidir
Takaları balıkları zilzurna
Her kıyı sinsi kayalık
Büyük balık, küçük balık
Kalabalık, kalabalık
Bir ezik çürük kara
Aydınlıklar ortasında
Kapı, vitray, porta
Kaç kapı açtı toklar açlara?

Bir dünyada iki olmaz
Ben doğmuşum bir kere
Yapışmışım bu yere
Allah da koparamaz.

HANİ

Hani insan birdi?
İnsanı iflas sandılar,
Ağlamayı bilse insanlar,
Gülmeyi öğrenirdi.

UFAK İŞLER

Bir döndürdüm dünyayı
Gölgem vurdu aya,
Her gün daha yaşamaya
Selamlar gönderişim beş kıtaya
Dilenci avucu, rüzgâr açışı
Batacak geminin kum arayışı
Marul göbeğinde sümüklüböcek
Kopuk kökleri ters dikecek
Deprem boyu sarsılışı insanın,
Ufacık, tefecicek...

EĞLENCE

Öksürüklü sabahlar, ilk aydınlıklar,
Acınmalar, leş kargaları
Vurgulu sözcükler, inanış
Birden dökülüşü denizin uçuruma
Çirkin şiirlerde yıkanış.

İSTANBUL

İstanbul'da ne var deme,
İstanbul'da ne mi var?
İstanbul'da tokluk var
İstanbul'da yokluk var.

UCU

Bu gözler zorla kapanmaz
Tüm baktığım temiz,
Bu el, bu yumulmuş, bu açılmaz.

Bu tomurcuk, açık sevgi
Döner yuvarlaklar içinde,
De dövüşüm, de
Bu cüce dünyaya bıkılmaz.

Ak bahçeler biçiminde
Ellerim çapa tutmaz
En kanlı günümüzde
Çocuklarım ölmez.

Hep sonsuzu düşündüm
En ucunu, ucunu,
İnsanca soyundum, üşüdüm.

Kentler içinde durdum,
Umutluydum,
Paslı bıçak, vuruldum.

SEVMEK

Bin belayı yardım vardım ellime
Bunca aşkın zirvesindeyim,
Yaşadım, dostluklar lime
Mayalı küs insanın dibindeyim.

Ve ayırmak karaları akları
Olmak itilmiş tabandan yana,
Sevmek en katıyı, en sivriyi uğruna
Ve akmak ve okşamak yalınayakları.

Ağzımda senin tadın
Ekşili, tuzlu, buruk,
İnmiş tarlalara bunca ırgadın
Bir masala bürünmüş gözlerinde yorgunluk.

En geniş sarıyı kesmiş en yeşil
Kırmış belini en yükseğin en derin
Vur kendini sarılara, yeşile koşul
Kapa, açık kalmasın ellerin.

Dağ dağa kavuşur, insan toprağa
At sırtında kırbaç, insan sırtında ağa
Ve ayırmak karaları akları
Ve sevmek ve okşamak yalınayakları.

VARDİYA

Kim omuzlanacak vardiyayı?
Taş ölüsü, orman ölüsü, insan ölüsü,
Ağası, efendisi, köylüsü,
Yıktınız, onarınız dünyayı.

GENE YAŞAMAK

Otellerce uykusuz
Doğuyoruz
Oluyoruz
Fışkırıyoruz
Yaşamaya başlıyoruz.

Ölümlerden ölüm beğendirmeyin
Bağını sormayın köyün.

ELLERİN

Ekmek gibi ellerin var
Sıcacık
Seni niçin sevmeyeyim?

RÜZGÂRKIRAN

I.

Yaşamak bu, nesi bilmece?
Neden bu dev, bu karınca?
Her tomurcuk, her konca
Çarpar yaprağını açınca.

Ağlaşmalar iç içe
Tüm kapıları açа.

Binde bir gülen durdu
Başını eğdi,
(Boş) dedi,
Ters işliyor burgu.

Gökler altında ıslık,
Çığlık,
Şangır şungur.

Billur tabakalardan,
Batak,
Bunca güzel yamadan.

Kalker tortuları, kilit-düğüm,
Bin bir ışıklı ölüm.

Posası çıkmış insan,
Sessiz büyüyor fidan,
Ölümü duyduğum şu an
Kaçmalı balçık yığınından.

Birden diklendi uçak
Rüzgârkıran'dan bak
Okyanuslar ortasındayım
Kayalık her yanım,
Rotayı çevir dünyadan
Tüm vaatler yalan.

II.

Varız, insanız, varız,
Muazzam mahkeme karşısında.

İnsanı öldüren tek adım
İnsanı kurtaran tek adım
Yaşamak koşar adım
Ayaklarım, ayaklarım.

Dip, bomboş, dik
Kalbimin yelkeni inik,
Kendi kulağım kendi kalbimde
Delik deşik.

./..

Taş taşı, harcı harca kat
İnsanlar kat kat
Kalalım mı ölelim mi?
Son mil gidiyor gemi.

Caddelerde acele,
Asfalt yanıyor,
Balyozları dinle,
Ağlıyor.

Sarhoşluğu canlıların
Kabuk kabuk içinde, narca,
Akvaryumlar, deniz dipleri
Aynalarca, billurlarca.

Nuhu-nebi'den kalma
İnsan ömrü kokuyor
Mışıl mışıl sabah hâlâ
Irgatların omuzuna konuyor.

An, geçtikçe anlaşılacak
Nedir kol, nedir bacak
Geceler kahkahayı basacak
Yer-gök sarmaş dolaş olacak.

Birden aşmak an'lardan birini
Yön bulmak, önü görmek,
Ölmekse ölmek,
Seslere cevap vermek.

İnsan kafesi mi dünya?
Varmak üzereyiz aya,
İadeli taahhütlü değil yaşamak,
İki ayak üstündeyiz ya.

III.

Bir gemide, güvertedeyim,
Gözyaşları çukurunu kuruttu,
Deniz diplerinde dinleniyor su
Ben denizin dibiyim.

İnsan kafesi mi dünya?
Varmak üzereyiz aya.
Varız, insanız, varız,
Muazzam mahkeme karşısında.

PAS

Bu şehrin çığlıkları duyulmaz
Bu şehrin çığlıkları, Pas.

DAR

Mezarların en büyüğü dar
Sığmayacak Allahlar...

TAHTA AT

Kadehini yere vurdular
Bir adam ağlıyordu, deli
Kendine tahta bir at yaptılar
Özgürdü bu at, kırdılar.

Kapalıydı tüm kapılar
Çok uzakta beyaz bir at ufuklar
Dörtnal gökyüzüne uçabilirdi
Elleri yelesinde, tahta atı kırdılar.

BUNCA

Kahır mavisi insanları sevdiğim
Bir geceyi verdin diye suçlama,
İnsan, kurşun, ağlama,
Kadehler kırılırca.

Aşk duvarı yıkılırca
İnsanlayım insanca
Bir çiçeği koklarca
Anladım vurulunca.

Ak koynuma kirli girdi insanlar
Bunca.

SON YALNIZ

Kaç bin alkış, gözyaşı ucu
Sarmaş dolaş arkadaşlık pabucu
Aynaların bu kaçıncı öpüşü
Bu gece mi bu yağmurun yağışı?

Bir oyuncu geçiyor iki büklüm, sus
Yaşadığı günlerin doruklarından.
Kala kala bir yağmur gözlerinde biriken,
Aynalarca uykusuz.

FİGÜRAN

Bir dönüş dönerdi tramvay
Zıngırdardı bizim evin camları,
Aç ayı oynamaz derler ya
Aç oynardı ayı,
Bir dönüş dönerdi tramvay
Zıngırdardı bizim evin camları.

TERS

Ellerimi verdim yağmura
Sana vermedim,
Gözlerimi verdim yağmura
Sana vermedim,
Oysa öbür yağmurlar
Öbür yağmurlar
Benim için yağardı.

BİR GARİP YALNIZLIK

Çalmasın kapımı kimseciklerim
Boş bulut yıldız yalnızlığında
Çok uzun gözlerinin içindeyim
Çalmasın kapımı kimseciklerim.

Çok uzun gözlerinin içindeyim
Susuzluğumu içiyorum bebeklerinden
Körkütük zehir zıkkım
Çalmayın kapalı kapım.

Küflü bir akşamüstü terli
Uludum arınmamış camlarda
Ne telefon ne kapı zili
Çalmasın ben evde yokum.

Çok uzun gözlerinin içindeyim
Çalmasın kapımı kimseciklerim.

ÇAPAKLI

Ovaların birinde bir tilki gördüm
Boz muydu, sarı mıydı, tam hatırlamam
Yalnızdı, bilirim,
Gözleri bir renkti, sevgili,
Bir bildiğim yalnızlığıydı.

Attım adımımı, üç adım attı
Bir bildiğim yalnızlığıydı,
Yorgundu, gel, gidelim dedim,
Yaşamak zor anlaşılmadan
Bir bildiğim yalnızlığıydı.

Ağlamak zor her yerde
Bana nerde bilemem,
Kal, çapaklan, sev sevdiğince çölü de
Tilkim, kim olduğumu öğrenme,
Bir bildiğim, yalnızlığıydı.

SUKİ

Bir dostum vardı, Suki,
Sinek avlardı,
Zenciler, Çinliler, Hintliler
Suki'yi anlamadı.

Sesi yoktu Suki'nin
Dişleri de,
Suki şarkı severdi
Suki aşkı severdi.

Kaçtı gitti Suki'nin Çinli karısı
Suki ağlamadı, Suki sırıttı,
Bir sinek tuttu Suki
Sineği yuttu Suki.

Bir ağustos akşamı hava sıcaktı
Suki gülmek istedi, Suki ağladı
Bir Ağustosböceği karanlığı çınlattı
Suki,
Suki,
Suki!..

ZEYNEP İLE MUSTAFA

I.

Sevinç aksın gözlerinizden
Yaş yerine
Dünya gözlerinizde güzel olsun.

II.

Dünya gözlerinizde güzel olsun
Şehirleri sesleriniz doldursun
Ellerinizden ışısın gün
Dünya güzel olsun gözlerinizden.

III.

Akbıyıkta bir çeşme var Mustafam
Yaşı oldukça akar
Al Zeynebi gidin için o sudan
O çeşmede gözyaşım var.

IV

Sevinç aksın gözlerinizden
Dünya gözlerinizde güzel olsun.

UMMA

O boşluk çevrende dönüp duracak
Kimse umma,
Ağlamayacak,
Yaşantılı tüm şehirlerde
Seslerim çınlayacak.

Serçelerin çocuk ladesi
Yaralı kurt ellerimin öpülmesi,
Dağların devrilmesi
Öldürür beni ancak.

O boşluk çevrende dönüp duracak
Beni yeraltı trenleri dolaştıracak.

TABAN

Karanlık pencerede ta uzakta bir ışık
Çığlık çığlığa iki gözde ak düşünce
Bir kumaş gibi sevgi biraz kırışık
Biçilmiş giyilmiş daha önce.

İçimdeydi hep bu ışık, pencere
Kalaysız aşk, bu kap kacak tencere
Bana bana dalalım elimizle içine
Bırak acı kalsın aşklarımız bedence.

Ben tabanı yeni insanın biri
Anlarlar mı zincire bağlı fili?

PERİ BACALARI

I.

Kocaman taşları oymuşlar
İçine insan koymuşlar...

II.

Oysa ne küçük, ne kolay ve ne güzel dünya
Kayalardan, karanlıktan ışık taşınca
Milyonlarca havalanan güvercin
Tevekkül, susmuşluk, derin...

III.

Telaş içinde yaşama
Bütün yollar ölüme
Kayalardan bir deniz Göreme
Tutkulu, güler yüzlü insanlar
Bir karış toprakta elma ağaçları
Bağ bahçe üzüm şarap, Peri Bacaları
Aç susuz uykusuz yüzyıllar freskleri
Mezarlar, yeraltı şehirleri
Ve susmuş güzel şarkılar
Analarda, bacılarda, yağızlarda
Küfürsüz, öfkeli ağızlarda
Oysa ne küçük, ne kolay ve ne güzel dünya...

PEYZAJ

Yağmur denizi dövüyordu
Köpekler uluyordu,
Martılar çıplak.

Tarihler yırtılacak
Denizler durulacak
Martılar havalanacak

Dinecek gözyaşları, dinecek.

İNSAN GİBİ

Çok yakında bir gün
Çok yakında bir gün
Ağır uykulardan uyanacaklar
Zor kapıları açacaklar
Yere sağlam basacaklar.

Sevgiden sırılsıklam
Yangınlanacak aşklar
Çok yakında bir gün
Çok yakında bir gün
İnsanlar insan gibi yaşayacaklar.

En dar en karanlık sokaklar
Çok yakında bir gün
Çok yakında bir gün
Bayramlaşıp ışıyacaklar
Hürriyet giyecek aydınlık ayaklar.

YAŞADIM

(Kitaplarında yer almayan şiirleri)

HASTANE AKI

Ak mavi karanfiller pembe yatak
Kırmızı güller şafak rengi berrak
Güler yüzler asılmayan aydınlık
Yeni doğmuşçasına dünleri aratmayan.

Koridorlar ak yaşam yaşamlara açılan
Kalabalık güleç yüzler ılık
Kutsal görev karanfillerden de ak
Giriyor umut upuzun koridorlardan
Yaylalarda ak sağlıklar koşturuyor at
Ak zambaklar bahçesinde yaşanır böylesi ancak
Yaşamak ve yaşatmak.

GÖZ GÖZ

Göz göz içinde göz göz
Buldum, kendi gözlerim
Göz göz içinde göz göz
Dok'lar fabrikalar kondu'lar
Buldum, kendi gözlerim.

Dok'lar fabrikalar kondu'lar
Yaşamak göz göz içinde göz göz
Buldum, kendi gözlerim
Meydanlarda adam vurdular
Vurulan ben, ölen benim.

Benzin mazot barut kokusu
Bu şarkı yaşam türküsü
Ne mene orda burda aydınlık
Çıktı çıkıyor aydınlığa insanlık
Göz göz içinde göz göz
Buldum, kendi gözlerim
Dünyanın her yerinde ben senim.

İNSAN AĞACI

Gözyaşı yıldızları ağlıyor parkta
İnkârda sürüngenler köpekler
Bağır'a bastı tâc etti eller
Mezarın çok uzakta.

Mutlu sevinci öldürdü keder
Erişilmez ölü, insancı
Sende orman insan ağacı
Mezarın çok uzakta.

Selamda heykeline heykeller
Gözyaşı yıldızları ağlıyor parkta
Ölüler ölüne selamda
Mezarın çok uzakta.

HIRKA

MAHALLEDE BULUNAN YAMALI HIRKA
KALANLARA SON SADAKA,
İNSANLARI O SEVDİ HEP
İNSAN ÇİÇEK, İNSAN AKREP.

AĞAÇ SÖYLER

Ağaçlar utanıyor dalları düşmüş,
Neden suladınız toprağımızı kanla?
Gölgemiz koyun koyunaydı insanla.

İlk dalım orta dalım göklere varmış
Bir dalım doğadan özgürlüğe ermiş
Yazık narımıza kirazımıza
Kanınıza bulanmış.

Ölsek konacak dal bulamaz kuş
Renktik şiirinize aşkınıza
Sobanıza aşınıza
Haram bunca kurduğunuz düş.

Bel de verdik boy da verdik testerenize
Görüşürüz önümüz kış.

BULUT SÖYLER

Ben olmasam gözün yaşı olmazdı
At parlamaz kişneyişi olmazdı
Orman yeşil göl kamışı olmazdı
Sil alnını mendilime uçayım.

Sana şöyle bir uğradım geçeyim
Dur yoruldum dinleneyim
Kıraçında seninleyim
Kime küfür yağışım kime nazdı.

Kınanırsam rüzgârlayım selleyim
Işıklar yaktırayım şimşekler çaktırayım
Yarıp toprağı gireyim
Başka güzde köylü borçsuz beyazdı.

Denizleri taşırmamak telaşım
Bunca şimdik dökülecek gözyaşım.

TAŞ SÖYLER

Ve kovuklarımda yaşayan ilk insan
Beton yığınları gök tırmalayan
Surlar ve hisarlar, kan dökmek
Alın terleri ve helal ekmek.

Kitabeler ve anıtlar çeşmeler
Sülüs üstüne sülüs düşmeler
Açılan ağızlar ağlayan yüzler
Yorgun ayaklar ve yorgun eller.

Ve künkler su taşıyan, bok taşıyan
İnleyenler ah çekenler ölenler
Ve ölüler üstünde fildişi mermer
Ve kentler tarih açan, tarihler aşan.

Sırt verilen, makineler kurulan
Han hamam apartman
Tapmaklar yaratılan
Soğuğuma sıcağıma alın sürülen.

Kıyılar bağladınız en sertimden
Buluşmalar sevişmeler ve öpüşmeler
Ve kayıklar ve balıklar gemiler
Aşklar akıttınız altımdan.

./..

Ve en kutsal parçama dört bucaktan gelenler
Umanlar, yüz sürenler, erenler
Kâfirler, işeyenler, çömelenler
Kiliseler, camiler, piramitler, kuleler.

Yonttunuz üçken beşken ettiniz
Heykelinizi diktiniz
Bıçaklar bilediniz
Birbirinizi vurdunuz.

KİRLİ Mİ KİRLİ

I.

Ya kimin meydanlarda dökülen kanlar?
Ya kimin yalılar apartmanlar?
Eller yumruk vurmalı
Bir kadın ipincecik sevmeli
Bardağı taşırınca akşamlar
Analar toprağa çökmemeli
Ağlamamalı dövünmemeli
Koskocaman adamlar.

II.

Kesmeli bu çıldırmış ağacı
Olmam diyor darağacı
Taş devrim tunç devrim demir devrim
Bu dirilim bu kaçıncı ölüm
Durmalı kuduz sancı,
Yaşam'a zor dayanan kirli yokluk
Aç analar dul karılar çoluk çocuk
Ve duvara tırmanan sümüklüböcek
Sülükler daha da kan emecek
Ter çalanlar ve inleyen yarali beşik
Kirli dünya delik deşik.

./..

III.

İyotu donmuş deniz gökdipleri
Daldım insan okyanusuna
Kim dünyanın sahipleri
Anıtlar ağlaşıyor mermerinin tozuna
Bir dönüyor yelkovan akrep yerine
Bir insan mahallesi gökte
Bir insan mahallesi inde
Bıçaklar bileniyor kentin salhanelerinde.

IV

Bakımlar özenişler çiçeğine vazosuna
Sulanışlar imrenişler anasına kuzusuna
Domuz sürüleri köpekbalıkları
Dünyanın sonu yok maskaralıkları
Germek ve koparmak ipleri
Kim dünyanın sahipleri?

V.

Uyanık camlarda saat kaç
Yedi kola yetmiş çeşme akıtan
Gün ışıyor bakraç bakraç
Kim dünyanın sahipleri?

MEMLEKET — AHMET — MEHMET

Almış başını kaçmış
Mutsuzmuş umutsuzmuş
Küsmüş küstürülmüş bıkmış
Kimin köyü kimin evi
Haram sofralarda yenmiş
En karamsar, münzevi.

Ak martı bu havada yaylanan
Donmuş kölelikte kan,
Yok böylesine güzel memleket
Yok böylesine aç ahmet — mehmet.

Ağla insanım ağla
Rüzgâr zehir kent zehir
Zengin cenazeleri çelenklerden bellidir
Ahmet — mehmet bölüşmüş son rızkını Allahla.

Zinalar aşkla değil, günahla
Taş kesilmiş insan
Taş kesilmiş orman
Ağla insanım ağla
Boşal ferahla.

Yok böylesine güzel memleket
Yok böylesine aç ahmet — mehmet
Ağla ahmedim ağla
Ağla mehmedim ağla.

TAŞLAR KANA BULANDI

İçten içe yanan yarın
Çığlık çığlığa yaralıların
Kancık kurşunlara harcanan
Ölen insan, vuran insan.

Kan yağmuru ana baba gözünden
Bir orman boy atıyor bir insan ölüsünden
Hürriyet meydanında taşlar kana bulandı
Ölen insan, vuran insan.

Kan yağmuru ana baba gözünden
Bir orman boy atıyor bir insan ölüsünden.

DİRİ

Yaşamak gece
Ölümde ucu.

Aşklar acı
Dayanma gücü.

Ölümler öcü
Hep doğmak bence.

ADAMIZ

— Bu şiirin adını Şahap Sıtkı kodu.
Ona ithaf ediyorum —

Bırak sokağın çamurunu
Pabuçların çamuruna bak
Kırk kişiyiz
Tanırız bu çamuru
Bırak çamuru şimdi
Hamura bak.

Kırk kişiyiz
Tanırız bu hamuru
Bırak hamuru şimdi
Yağmura bak,
Yağmur gökten, yaş gözden
Gözlere bak,
Bırak gözleri şimdi
Ceplere bak,
Cepleri bırak şimdi
Hanlara apartmanlara bak,
Bırak onları şimdi
Yollara bak,
Yolları bırak şimdi
Yollara gel yollara...

Kırk kişiyiz
Biliriz birbirimizi.

ÜÇ AĞAÇ ÜÇÜ DE ÇAM

Dört çocuk iri gözler adamda korku
Biri sakız çiğniyor üçü gülüyor kıs kıs
Üç ağaç üçü de çam üçü de yalnız
Yan yana koyamayacağımız
Ve çamur, birikinti, sıra sıra gecekondu
Üç ağaç üçü de çam üçü de yalnız.

Bir adam çıktı parktan koşaraktan
Belki mevsim bu değil, bir karış farkı
Gözde aradığımız, seste aradığımız
Yaşamak bir anlığımız
Her gün yeni şiirler döndüren çarkı
Kurup kıracağımız
Kurup kıracağımız,
Bir adam çıktı parktan koşaraktan.

Belki mevsim bu değil bir mevsim sonu
Sallandı adam düştü meni
Adamotu ağlayan
Adamotu ağlayan
Kitaplarda adları hiç anılmayan
Her gün yeni şiirler inandığımız
Bir adam çıktı parktan koşaraktan
Üç ağaç üçü de çam üçü de yalnız.

EKMEK RÜZGÂRI

Kullanılmış bir urba, kirlice
Çeviri sevgilerim Esperanto'dan Türkçe
Ağ çektiği saatte balıkçıların
Yağmurun en güzeli Çince
Sana hain bir depremde kavuştum
Sus, bozuldu gece.

Aşk çadırlarını mı kurdu ne
Aydınlık ormanlara mor denizlere
Kumlar nasıl sevişir
Ağaçların yemyeşil çocukları doğuşur
İlkâhda deniz ölümlerin çağırışı
Her sabah bir kayığın açıkta leşi.

Ne adın ad, ne yurdun yurt, bana ne
İster zenci, yahudi, ister çingene
Rengin benle, kokun benle, gözyaşımız bir
İç aşkımı şarap gibi iç bitir
Aphrodite'in göğüsleri havada
Gözlerin gözlerimde, kaçırma Hera
Ellerin en güzeli ellerimde Athena
Aşkın doruğunda koştuk dörtnala
Ve aşk çadırlarını topladı gece
Ekmek rüzgârını bindirdi sabah
Thetis'in ayakları işbaşına.

KEMAN

Önceleyin bir sancıdır geliyor
Önceleyin önceleyin bir sancı
Omuzumda çürük dişli ak sakallı kemancı
Şarkılar dileniyor önceleyin önceleyin.

Köşe bucak bu sarhoş önceleyin kimden kaçmış?
Direktörmüş önceleyin bir bankada camekânlı
Şimdi kemer satıyor âşık olmuş oynatmış
Camekândan uzakta demleniyor kemanlı.

Saç uzun tırnak uzun kurtulmamış sevdadan
Ha varmış önceleyin, ha yokmuş önceleyin
Aldı çaldı duvara kırıldı keman.

YANA

Geceler kumrularla dolu
Her şey günahta
Aydını işçisi dulu
Umut bir ah'ta.

Dolmuş taşmış kurumuş sarnıç
Göremez Allah da
Rıhtımlar hıncahınç
Boşa işliyor vinç.

Küf yeniği çöken yana
Kör gözle de görülür bu
İlk yaratıktan bu yana
İnsanın insanı vurduğu.

VARDİYA

Yan yana tozlu kirli aynalar
Kutsal türkü gibi söyleniyor yalanlar
Hırsız var yüzümüzde hırsız var
Boş şarkılar ağızlarda mırıltı
Kaptı gitti gözlerimi bir martı.

Demem demek istediklerimi
Sen bir gemi ben bir gemi
İşte liman işte vinç
İşte ırgat vardiya
Dünya üstü bozuk düzen bir dünya
İnsan kutsal insan korkunç
Rotaları çizili
İşte sevgi, işte hınç.

Yalnızlıklar köprüsü
Ömür törpüsü.

KUŞLAR

Neriman'a

Sana yürek verdim, taşı
Bu soğuklarda koynunda işi
Bıkınca koyver gitsin kuşu
İnsandır konacağı.

Kuşlar söyleyecek düşünceni
Yepyeni.

Yokluk sürüklüyor bedeni
Hep iyimser, kuşkulu
Düşlere düşmek sorumluluğu
Yarı uyanık yarı uykulu.

Kuşlar söyleyecek düşünceni
Yepyeni.

Sana yürek verdim, uçur
İnsan kalbi konacağı
Kopmuş sürünüyor kolu bacağı
Alınır cevabı gün gelir.

Kuşlar söyleyecek düşünceni
Yepyeni.

./..

Sana yürek verdim, yürek
Yılanlar kıvranıyor, engerek
Ha koptu ha kopacak zemberek
Bu yaşam zehir.

Kuşlar söyleyecek düşünceni
Yepyeni.

Tan yeri ağarırken hatırla
Kuşlar gelecek yeni doğmuş
Gerçek olmuş o düşünce o düş
Yürekler diri insandan insana.

Kuşlar söyleyecek düşünceni
Yepyeni.

BOĞUK YAŞANTI

Aş kendini kentten
Gökyüzleri ak keten
Arınsın kirden beden
Kuşbakışı da görünür memleketin hali.

Olsaydı insanın insan yüreği
Bölüşürdü teri ekmeği
Öğrenirdi sevmeyi
Yırtılırdı kefen.

Kopardılar kütüğünden salkımı
Ne boğuk yaşantı bu, yazık
Altta çalışan ezik
Kat araba altın bilezik.

Beş yüz bine bir kat
Bir lokmaya ana avrat
Bu aç sürü bu toprağın halkı mı
Haraç mezat?

DOLAP

ONARDILAR AĞILI,
BİR DOLAP DÖNÜYOR
GÖZÜMÜZ BAĞLI.

BERABER

Meydanlarda heykelleri ölümüzün
Dünden güzel başlıyor gün.

Hür adımlar kalemler
Şu uçaklar şu vapurlar trenler
Beraber, hep beraber.

Fışkıran ter tabandan
Çıkan ekmek fabrikadan
Dokunan kumaş, şiir
Hem senindir hem benimdir
Beraber, hep beraber.

DAVUL VE TOKMAK

Küstüğün başka akşam ben yokum
İnançlardan güzelinde gel ara
Vardığında istediğin sabaha
Bu yaşam zehir zıkkım.

Davula aynı tokmak aynı yere vurmuş gibi
Hep o çürük insan alnına
Dünyanın doğuşundan bu yana
Ağlayan ağlayana.

Filler tepişe dursun otlara olan
Hâlâ çamur ve batak topraktan gelen insan
Çürüdük dört kitaptan
Davula aynı tokmak aynı yere vurmuş gibi.

Yıkıldı sevginin tüm güzelliği
Vakit yok ağlamaya
Davula aynı tokmak aynı yere vurmuş gibi
Doğarken öğretmişler insana köleliği.

Ne akıl yeterince, ne sığınacak mağara
Ha koptu ha kopacak fırtına
Umut dağı kayıyor, büyüyor umut yeli
Davula aynı tokmak aynı yere vurmuş, deli.

./..

Küstüğün başka akşam ben yokum
İnançların güzelini bul
Ne yaşanacak doğal, ne yeterince akıl
Bu yaşam zehir zıkkım.

Davula aynı tokmak aynı yere vurmuş gibi
Doğarken öğretmişler insana köleliği.

BİR DALDA İKİ SALINCAK

Yürümüş otlar dizine
Kentin ışıkları gözüne
Herkes cümbüşüne sazına
İlmik senin boğazına.

Vardı elbet bir merhaban bu kente
Geldiler gördüler mi sallandığını acaba
Salıncaklar kuruldu şimdi başka ağaca
Dirin kaça? ölün kaça?

Ne dört kitap, nice mezhep, nice din
Bu ağacı insana insan diye gösterin.

KARAKEDİ

Bir kuru öğürtü gibi yaşıyoruz
Yalnız gecesi olanların sabah öğürtüsü gibi.
Çirkef dostlukların göründü dibi
Ve hâlâ yaşadığımıza şaşıyoruz.

Saçak altına sığınmış bir karakedi
İnsanlık adı.

ARA SOKAK

Gözlerim kan denizi,
Geleceğe sıçrıyor geçmişteki sızı.

Bir lokma bir hırka olmasa da olur,
İnsanoğlu ancak acılarla yoğrulur.
Dost, düşman yan yanalaştı;
Trafiği zor bir çamur kavşaktayız
Yaşamak geç, ölüm dur!

SOKAK

Sokaklarda çöp tenekeleri
Çöp tenekelerinde kedi
Kedi sokağı yedi.

Sokaklar alık bunak
Sokaklar insana yalak
Sokaklar yalınayak.

Sokaklarda in cin yok
Sokaklarda ben'im
Sokaklarda yüreğim.

KİMLİK

I.

Horozlar ötünce uzun kocaman
Bellidir kimliğim yüzümdeki acıdan.

Acı insan soyulunca kabuktan
Öldürsem kendimi hiç acımadan
Karanlık bir avluda kalın duvarlı
Babacan bir ağaçta yüce boyumdan
Görsünler gittiğimi bu bok dünyadan.

Kim kime dum duma
Bir adam gitmiş güme
Karanlık bir avluda kalın duvarlı
Bin bir böcek koşar alnıma
Kimi allı kimi morlu.

Horozlar ötünce uzun kocaman
Bellidir kimliğim yüzümdeki acıdan.

II.

Ak ağacın dalında
Herkes bakacak sana
Neye çırpındığına.

Geriye dönen yağmur
Göz çukurlarında
Durur durur da kurur.

Bir kadın dolaşıyor odada
Ay aydınlığında
Sen sokakta o camda.

İnsan sesi şurda burda
Işık bıçakları parlıyor
Düzüşen koruda.

Bir şair şiir yazıyor
Açlığa
Gidip kendini asıyor
Ağaçlığa.

Horozlar ötünce uzun kocaman
Bellidir kimliğim yüzümdeki acıdan.

III.

Bir şair ölen insanca
Büyük veya ortanca
Kim yüce ve kim cüce
Bilinir dünya durulunca.

Şartlanmalar içinde paylar düştü her piçe
Gümrükten mal kaçırırca
Kurtlar üşüştü ağaca.

Horozlar ötünce uzun kocaman
Bellidir kimliğim yüzümdeki acıdan.

KOCA AĞAÇ, KÖR KUYU, İHTİYAR OYUNCU

Ağacım, insanım, ormanım
Kanunlar bozuldu, kentler geçildi
Nice kollarıma kalpler çizildi
Tohumumu kıyı öte aşırdım
Milyon kuşu uçurdum
Silkeleme, doluyum.

Silkeleme, ölüyüm
Kör değilim, kuyuyum
Kendi gelir bezmişler ben istemem oysaki
Ölümden korkar çocuk, böğrümü taşlar çocuk
Derin karanlıklarım açık seçik
Açlıktan da beter susuzluk uykusuzluk
Bir namlu gibi gözüm oyulmuş sanki
Kurcalama, doluyum.

Kanı donmuş büyük aktör yüreği
Çıktı terli tiyatrodan
Yağmurdan sırılsıklam
Yürür de yürür yüzyıllar ortasından
Yorgun gövde uykulu
Silkeleme dolu
Silkeleme ölü.

GECE YARISI

Gece yarılarını gösteriyor saat
Meydanlarda,
Bayram sevinçleri boşalıyor açlığa
Trenler çığlık çığlığa
Garda,
Gece yarılarını gösteriyor saat
Ekmekler alevden nardan
Körleri acıktıran
Yatacağı, seveceği, okşayacağı
İnsanı olan insan,
Gece yarılarını gösteriyor saat
Ağır apartmanlar başımda kat kat
Gölgem tabanlarımda asfalt
Şenlikler bunalımlar volta vuruyor
Milyonlar susuyor, milyonlar uyuyor
Yandan önden arttan ilmikli
Daracık uzun yanık türküler gibi
Loş sokaklar, boş sokaklar, dik yokuş
Hep bildiğim hep çıktığım indiğim
Kara mavi ibrişimle dokunmuş
Bir yağmur bir gökyüzü sicim sicim
Taksiler dolu otobüsler yoksulluk
Uykular boşalıyor gözlere oluk oluk
Bir gece devrildi yığın yığın gecelere
Bir umut pencerelere,
Bir şarkı serçelere.

AÇ MEZARI

Aç mezarı yokmuş, var
Daracık daracık odalar
Daracık odalarda adamlar
Bacalar, sarsılan fabrikalar
Grevcikler, kavgacıklar
Yalanlar, sahte çekler
Yasak bu bahçeler, köpek var.

Aç mezarı yokmuş, var
Haram lokmalarla süslü sofralar.

TEKRARI GÜZEL

Her gün daha yalnız daha çok
Her gün daha yalnız daha çok
Gemiler gemilerin ardından
Gemiler gemilerin ardından
İlk rıhtımdan son rıhtımdan
İlk rıhtımdan son rıhtımdan
İnsanlar çoğalıyor insandan
İnsanlar çoğalıyor insandan.

Yorgunluğun en sırdaşı ayaktan
Yorgunluğun en sırdaşı ayaktan
Parklar akar kentler akar
Parklar akar kentler akar
Bu çağı bilen insan
Bu çağı bilen insan
Bıçak fırlamış kından
Bıçak fırlamış kından.

Türküler düşmüş dilden
Türküler düşmüş dilden
Kimler geçmedi kinden
Kimler geçmedi kinden
Beş parmak bir değilse
Beş parmak bir değilse
Kes at elinden
Kes at elinden.

Yanlış kurulmuş düzen
Yanlış kurulmuş düzen
Kimin korkusu kimden
Kimin korkusu kimden
Kimler göçtü yastan pastan
Kimler göçtü yastan pastan
Ölüm üstüne ölüm
Ölüm üstüne ölüm
Doğum üstüne doğum
Doğum üstüne doğum
Son kandan son batından
Son kandan son batından.

Her gün daha yalnız daha çok
Gemiler gemilerin ardından
İlk rıhtımdan son rıhtımdan
İnsanlar çoğalıyor insandan.

KOPUK GÜN

Nal'ını kaybetmiş kısrak
Sekişi acı nazlı
Boş denizde dalgaların geyiği
Çarpıyor boynuzunu kırarak.

Elbise askıları kırmızı sedir
Vantilatör beş yüz devir
Ve kadınlar aranır çöplükte kömür
Yağsa da bir yağmasa da bu yağmur.

Kopmuş günün yetmiş rengi
Atlılar dörtnala mahmuzlu
Onların ha yaşamak, bizim ağlamak
Toprağa basmış gökyüzü yalınayak.

Bir gemici vardiyada voltadır
Boynu bükük çocuklar şeker yalar sevinir
Bir adam karşı evde hep kitap okur
Bir hizmetçi türkü söyler, dokunur.

Solak çocuk topa vurdu soluyla
Ay göründü dilimiyle
Bey pazardan geliyor hanımıyla
Akşamcıdır içer içer sarılır.

./..

Kundura kalıpları kırmızı sedir
Saat durmuş mevsim güzdür gecedir
Ezan sesi beş seriliş seccadedir
Bir köpek ulur.

Köylü kısmı çarığından bilinir
Cici beyim arabasına kurulur
Dar geçitten geçen garip yorulur
Biri ölür biri dirilir.

Yağsa da bir yağmasa da bir bu yağmur.

OYUNCU

Bir şiirden fırlamış bir adam gibi yalnız
Uzun gecelerin dur ortalarında
Bir duy gene son yalnızlığını
Unutulmuş boğulumlar enikonu
O kaybolan gençlik o bahar ormanında.

Ve kusması oyuncunun acılarını
Günü sağır, kör yarını
Eller senin unutmuşsa terini
Umursamaz taş dostlar mermer alnında.

Öldü yorgun baş ağrılarında
Bugün yalnız, yarın da
Ön karanlık, yön karanlık
Ne geçmişten ses, ne gelecekten artık.

Bir şiirden fırlamış bir adam gibi yalnız.

YENEN ŞİİR

Ve bana şiir getirdi
Büyük şiiri kumluklarda unuttum
Balıklar yedi.

Ve bana şiir getirdi
Büyük şiiri yemliklerde unuttum
Hayvanlar yedi.

Ve bana şiir getirdi
Büyük şiiri fundalıkta unuttum
Çakallar yedi.

Mezarlar ve törenler grevler
Doğumlar meyhaneler ve kerhaneler
Sınıf sınıf şiir yedi.

Alnında şiir yazısı
Koltuğunda kellesi
Büyük şiiri o yedi.

FİGÜRAN

Geceye gömülmüş bir gemi gibi
Donmuş soğuklarda iliği
Bedende ne setresi ne yeleği
Tek umudu tiyatrodan.

Gelsin piyaz, yüz sapsarı
Bir lokmadır çıkarı
Bir düş Eski Roma, Eski Yunan
Çıktı tiyatrodan figüran.

İlk sevgi merhamette dönenen
Sevgiler çerden çöpten
Kaçılmaz saplanılmış bir kez
Müttehidülmerkez.

SESTEN ÖFKEDEN ÖTE

En güzelinden öte en güzeli kadının
Sesten öfkeden öte
İç içe uçurumu doğunun ve batının
En güzel dil güzel anlam kadehte.

Baş döndüren en çirkin doğruda biteviye
En yanlışı en doğruyu bilen kim
Ucuz kadehlerde kırıldı sevgim
Buyurun en karamsar dökülün meyhaneye.

İster sabah olsun akşam ha öğle
Seslerden öfkelerden öte
Işık ve aşk dost kadının eline
Kollarımız sarmaş dolaş kelepçe.

Kana konan kuşlar değil bayındır insan
Sağır eden kör eden
Yaralayan öldüren
Yüreğime zift döken.

Ve alkol tarihsel tad, sevda rengi bir alkol
İnsanda başlayan insanda biten
Çölü boğan yeşille elimde en küçük göl
Sesten öfkeden beri tükendi güzel insan.

Işık ve aşk dost bahçe
Ellerimiz sarmaş dolaş kelepçe.

MUTSUZ
DÜNYA TÜRKÜSÜ

I.

İşte öldü, oldu olan
Çıldırdı cesetleri mahmuzlayan
Aç ırmaklar çatırdayan
İskeletler ağızları güneşli.

Bin pencere gözlerindi
Sıcak kalçalar yangın yeri zifiri,
Yüzükoyun abanmış toprağa biri
Dünya otelinde bir adam
Ağlardı sabah akşam
Ve Ermeni, ve Yahudi, ve Müslüman
Karıncalar meydanlara üşüştü
Atlar ürktü karıncadan.

Ağız kuru buruş buruş kefeni
Ne çağıranı ne türkü söyleyeni
Üstünde çimenlerin en serini
Yoğunlaşan iç karartan.

Sürüngenler iç kemiren
Zamanı büyülemiş gezegen
Son nefesi, çıldırdı tren
Akşam paramparça kara cam
İnsandan insana bulaşmış cüzzam.

./..

Gecenin bıçakları ters bilenmiş
Anahtarlar kilitlerde pas tutmuş
Osmanlıdan bu yana titreyen erkek eli
Bundan böylesine açar çiçeği
Ve gencecikler vurulmuş.

İki kere iki dörtler yıkılan
Naklimekân edilen kadın pazarı
Ve Ermeni, ve Yahudi, ve Müslüman
Çarpışmalar diyalektik
Ve düşmüşlük, kurtulmuşluk, iyilik
Kan kardeşlik susmuşluğu
Kara uyku.

Köpüklü at denizi nallarını unutmuş
Kıyılar ak gergedan şapka dolu
Mavi insan kılığı caddeleri akşamın
Ak gergedan sırtında gördüğüm kadın
Sütünü veren söğüt dün öldü
Güneşe ver gözlerini bulurum seni.

İbrişim beyazlığı kızlığın
Bekâretin son perdesi
Rezaletler üstünde kırmızılığın
Bir ekmek parasına,
Akşam olmuş, olmuş olmasına
İçimizde bir şeyler bıngıldayan solucan
Var bir dünya bir gereken özlenen
Var söz eden kandırmaca seslenen
Vermece yok almacadır beklenen

Mutluluklar erdemler olmamışları
Uysallığı getiren kurnaz parmak uçları
Nice soylar toprak olmuş sürüngen
Hastalıklar ve bitler doymamışları
Baş eğdirme çabaları, ustabaşları
Topraktan gelinmiş, toprağa dönüş
Olmuş düşmüş bir yemiş
Sen okyanus ben gemi
Bir deha gökçekimi, bir bela yerçekimi
Adı kötü niceleri
Kefenlerin dikilmemiş cepleri
Torunlarınız öldürdüğünüz
Mezarlarınız gömdüğünüz.

Kimi binek, kimi yük, kimi aygır
İşi bitmiş atları kovmuşlar köy dışına
Ölüm bekleniyor mağrur
Bir düşünce salt, ne şikâyet, ne kişneme.

Son kişneme yalvarıştır allaha
İnsanı şiir eden şiir yazıda
Dirilir yeniden şiirde hasta
Tarçın zencefil çay kokusu kahvede
Yaşanan sakat felçli düşünce
Bodur yolculuklar arpa boyu karınca
Sevinçler durgun suda masaldır
Kuru konca sarı bahçe
Çekişen canda umut insandır
Işığa varacaktır ağır.

./..

Öten kuştur açan daldır
Deliye döndü fışkırdı süt
Çekişen canda umut
İnsandır.

İnsan külçe yamalı bohça
Kara elde kara akça
Paslı nallara takılmış gece
Kara yılan sabahlara tırmanan.

Beni insan bilsin insan
Ne tutsağım ne hürüm
Ne selamın ersin bana
Ne selamım varsın sana
Çiçekle de taşlama
İncinirim ölürüm.

Uyuz
Kuduz
Salyalı ağız
Yıldız sessiz
Kimsesiz
Çiçekle de taşlama
İncinirim ölürüm.

Yağmur yağıyor eğri
Irgatlar yönetiyor vinçleri
O rıhtımda bu meydanda
Katı ve sert bir anı akan sıcacık kanda
Sarmaş dolaş kilitli
Göz çapaklı urba bitli

Karanlıkta akşamüstü
Karanlıkta akşamüstü
Gelir kapımı çalar
Gelir kapımı çalar
Elinde bir kova su
Elinde bir kova su
Bir elinde testeresi
Bir elinde testeresi
Ölüm kokar derisi
Ölüm kokar derisi
Gökte güvercin sürüsü
Gökte güvercin sürüsü
Zeytin dalı gagası
Zeytin dalı gagası
Dörtnala parlar atlar
Dörtnala parlar atlar
Yangın yeri bulutlar
Yangın yeri bulutlar
Gecede baş ağrısı
Gecede baş ağrısı
Bir elinde kovası
Bir elinde testeresi
Suya düşer gölgesi
Suya düşer gölgesi
Dirisi değil ölüsü
Dirisi değil ölüsü
Dilde ölüm türküsü
Dilde ölüm türküsü
Gecede ölüm korkusu
Gecede ölüm korkusu

./..

Ağaçlarda küme küme susmuşluk
Ağaçlarda küme küme susmuşluk
Omuzlarda yorgan döşek yolculuk
Omuzlarda yorgan döşek yolculuk
Kan batağı terden kandan
Kan batağı terden kandan
Saç dipleri yılan çıyan
Saç dipleri yılan çıyan
Alacakaranlıkta ezan
Alacakaranlıkta ezan
İşte öldü, oldu olan
Alacakaranlıkta çan
Alacakaranlıkta çan
Gelir kapımı çalar
Gelir kapımı çalar
Dövünen dönen insan
Dövünen dönen insan
Bir elinde kovası
Bir elinde testeresi
Ölüm kokar derisi
Dörtnala parlar atlar
Küsmüş ağlıyor halklar
Dilde ölüm türküsü
Gecede ölüm korkusu
Alacakaranlık sokaklar
Sokaklar dolusu insan ölüsü
Susmuş halklar, küsmüş halklar
Gecede kan kokusu
Gecede kan kokusu,
Bir dünya türküsü
Bir dünya türküsü.

II.

Katı sesler geliyor suskun topraktan
Buzlardır çatırdayan
Donmuş tohum, paslanmış kin
Kan kırmızı her yanında dünyanın.

İnsandan insana bulaşmış bilim
Küsmüşlüğü yeryüzünün kaskatı berrak
Kopmuş düğüm akmış lehim
Ölümün ta kendisi tohumu donmuş toprak,
Aç toprakta donmuş tohum
Buzul'a girmiş gemi kanı kurumuş insan.

Buz tutmuş atlar mahmuzlanan
Haritalar çiziyor ayaydınlık karda kan
Kutsal tohum kutsal insan
Kan kırmızı her yanında dünyanın
Katı sesler geliyor donmuş topraktan.

Ayaydınlık gece vakti uyan
İnsandır çatırdayan
Donmuş tohum paslanmış kin
Kan kırmızı her yanında dünyanın.

Yarı batmış omurga yırtık yelkenli
Ayaydınlık gece vakti
Hayvan sürüleri türedi
Korkunç yeleli
Buz tutmuş atlar mahmuzlanan
Kandır sızan kandır sızan

./..

Dünyamızın her yanından
Dünyamızın her yanından
İnsandır çatırdayan
İnsandır çatırdayan.

III.

Bin güvercin bir adımdan korkusu
İnsan mı ne çöp tenekesi
Sapsarı gün, yaşam sapsarı
Meydan oldu ana mezarı.

Kırıldı saksı koptu sardunya
Sapsarı gün sapsarı dünya
Altı litre kan mı ne, akan dipdiri
İsa'dan önce İsa'dan beri.

Geceden korkuyor günü seviyor arı
İsa'dan önce İsa'dan beri
Son moda iskeletlerde çaputlar
Ölüm katarları tabutlar.

Soyulmuşlar ve açlar delik deşik mezarlar
Kurban bayramları kanlı pazarlar
İsa'dan önce İsa'dan beri
Yorgun atlar çekiyor arabaları.

Sevememek ah bir öğle sıcağında seni
Doya doya insan insanı
Sevememek ah sevememek
Vuramamak yumruğu vuramamak
Murdarlığa boyun eğmek
Ekmek ekmek diye ölmek
Bir elinde kovası
Bir elinde testeresi
Ölüm kokar derisi
İşte öldü oldu olan
İnsandan insana bulaşmış cüzzam.

KÖRLER

I.

Birinin gözleri yok birinin ayakları
Gözyaşları fışkırıyor her yanda
Körler sürüyor arabaları
Bitmez tükenmez romanda
Körler sürüyor arabaları.

II.

Koçlar girdi kapıdan, bağış
Sübyanlar memelerden ayrılmış
Hastalar elden ayaktan düşmüş
Ve zengin klaksonları 71 arabaları.

III.

Gurur, içine kapanmış
Kapılar açık, yaşanmış
Ağaç kökten insan insandan kopmuş
Körler sürüyor arabaları.

İSMET PAŞA MAHALLESİ

Ve ağayı ve ırgatı ayırışım o zaman
Hırsız damgasını vurdukları kocaman
Bağbozumu ak ninemdi ağlayan
Nasıl olur hatırlamam?
Namussuz olmayışım o zaman
Sonra gâvur işgali
Hâlâ düşlerimdedir
Hâlâ uyanışlarımdadır
Kıtlığın boynunadır susmuşluğun vebali.

Bir eli yoksa adamın vardır yüreği
Sürür bedeni kollarında sürür
Ya dilenir kahrından ölür
İster çatı temel direği
Taş üstüne taş bulamam,
İki eli yoksa adamın vardır yüreği.
Kan ağlıyor besbelli
Ve sonra gâvur işgali
Babamın apoleti yüzbaşı
Ve sonra sonralardan çok sonra
Dedemin yüzükoyun altmışında ölüşü
Nasıl olur hatırlamam?
Ve ayakları yoksa adamın vardır yüreği.

./..

Sinan'ın köprüsünde gün batar
90'ında nine'm var
60'ında ölü'm var
Ve bir gazete haberi,
Nasıl olur hatırlamam?
Hürriyet meydanında açlık*
İsmet Paşa Sokağı'nda
Necati Çelik adında
Bir işçi çocuğunu sekiz aylık
Gece fareler yedi,
Kıtlık,
Bu bir gâvur eziyeti,
Nasıl olur hatırlamam?
Duyarlığım uygarlığım üstüne
Bir şeyler koymalıyım,
Koyamam.

(*) 30 Mayıs 1969, "Akşam"

BİBLİYOGRAFYA

1.

BU ŞEHRİN ÇOCUKLARI

1945 yılında (Cahit Saffet Irgat imzasıyla) Arpad Yayınevi'nce (XX. Yüzyıl Kitapları 7) yayımlanmıştır. Kapak kompozisyonu Faris Erkman tarafından gerçekleştirilmiştir.

2.

RÜZGÂRLARIM KONUŞUYOR

1947 yılında (gene Cahit Saffet Irgat imzasıyla) Sebat Basımevi'nde (İstanbul) basılmıştır. Kapak: Agop Arad.

3.

ORTALIK

1952 yılında Yeditepe Yayınları'ndan çıkmıştır. Kapak ve kitabın içindeki resimler Metin Eloğlu.

4.

IRGATIN TÜRKÜSÜ

1969 yılında Ağaoğlu Yayınevi'nce yayımlanmıştır. Kapak Ersal Yavi.

5.

YAŞADIM

Dergilerde ve edebiyat antolojilerinde kalan şiirlerinin toplamıdır.

İÇİNDEKİLER

CAHİT IRGAT ÜZERİNE / Selâhattin Hilâv 7

1.

BU ŞEHRİN ÇOCUKLARI (1945) 13

İnsan Sesi 15
Muhabbet 16
Sabah 16
Dünyamız 17
Peşinden Söylenen Şarkılar 18
Göç 22
Dört Duvar 22
Korkuyorum 23
Kahramanlar Kahramanı 24
Bizim Sokak 25
Komşum 25
Dost 26
Bir Dolap Dönüyor 27
18'inci Servis 28
Borç 29
Rıhtım 29
İstanbul 30
Ağaç 31
Dert mi Ararsın 32
Azimet 33
Kahvaltı 34
Bir Biz Varız 34
Yollar Boyunca 35
Bahar 36
Dertliyim Apostol 36

Utanıyorum Yaşamaktan 37
Köprü Altı 38
Alarga 38
Vapur 39
Bir Yolcu Beklemekteyiz 40
Hasat 40
Çile 41
Deniz I 42
Deniz II 43
Yarılsa Bu Dört Duvar 44
Bir Dilim Ekmek 44
Yaşamak 45
Bizim Mahallede Bahar 46
İskele 47
Çocuklardan Öğrendim 47
Harp Meydanı 48
Memnunum Diyemem 49
Değer mi Deme 50
Memnun 50
Nasıl Olsa 51
Bilen Bilir 51
Yolculuk 52
Bütün Şehir Şahittir 52
Teselli 53
Olan Olmuş 54
Çıldırtma Beni 55
Sensiz de Yaşanılır 56
Kenar Asfalt 56
Mahzun Geçen Benim 57
Meydan 57
Memnunuz 58
Verebilsem 58
Piyaz 59
Mapusane Avlusu 59
Misafir 60
İyiliğimiz 60
Toprakta 61

Şehirler 62
Geri Dönen 63
Gözlerini Güneşe Çevir 64
Bu Şehrin Çocukları 64

2.

RÜZGÂRLARIM KONUŞUYOR (1947) 65

İthaf 67

Birinci Bölüm
I 71
II 72
III 72
IV 73
V 73
VI 74
VII 74
VIII 75
IX 75
X 75
XI 76
XII 76
XIII 77
XIV 77

İkinci Bölüm
I 81
II 81
III 82
IV 82
V 83
VI 83
VII 84
VIII 85
IX 86

X 87
XI 88
XII 88
XIII 89
XIV 90
XV 91
XVI 92
XVII 92
XVIII 93
XIX 93
XX 94
XXI 94
XXII 95

3.

ORTALIK (1952) 97

Yaşamak 99
Rüzgârlar Boyu 100
İç Sıkıntısı 101
Ağaç 102
Gıcırtı 103
Su Demiri Eritti 104
Sen Ölmüşsün 105
Perişan 106
Atların Ölümü 107
Taksi 108
Susun, Susun, Uyusun 109
Sabaha Yakın 110
Balık 110
Gece Çuval Gibi 111
Uyku 112
Niyet 113
Yapı 114
Melodram 114
Bulut 115

Sokak 115
Nur Topu 116
Yaşamak İstedikçe 116
Çıkmaz Sokak 117
Bir Çocuk Konuşuyor 117
Oğlum Mustafa'nın "Bu Ne?"leri 118
Oğlum Mustafa'nın Düşündüğü Şeye Bak 119
Karakulak Suyu 120
Muhabbet 120
Birisi 121
Hayret 122
Ellerim 122
Şenlik 122
Son Perde 123

4.

IRGATIN TÜRKÜSÜ (1969) 125

Irgatın Türküsü 127
Adam Olana Çok Bile 129
Bacak 129
İnsan 129
Halk 130
Tiki Tak 130
Bir Eksiği 131
A, B, C, D, 132
Aldatmaca 133
Lağım 134
Tren Sesi 135
Mazi Kalbimde 136
Çorba 137
Kuşbakışı 138
İki Göz Aydınlıkta 139
Hani 141
Ufak İşler 141
Eğlence 142

İstanbul 142
Ucu 143
Sevmek 144
Vardiya 145
Gene Yaşamak 145
Ellerin 145
Rüzgârkıran 146
Pas 150
Dar 150
Tahta At 150
Bunca 151
Son Yalnız 151
Figüran 152
Ters 152
Bir Garip Yalnızlık 153
Çapaklı 154
Suki 155
Zeynep ile Mustafa 156
Umma 157
Taban 158
Peri Bacaları 159
Peyzaj 160
İnsan Gibi 161

5.

YAŞADIM 163

Hastane Akı 165
Göz Göz 166
İnsan Ağacı 167
Hırka 168
Ağaç Söyler 169
Bulut Söyler 170
Taş Söyler 171
Kirli mi Kirli 173
Memleket-Ahmet-Mehmet 175

Taşlar Kana Bulandı 176
Diri 176
Adamız 177
Üç Ağaç Üçü de Çam 178
Ekmek Rüzgârı 179
Keman 180
Yana 181
Vardiya 182
Kuşlar 183
Boğuk Yaşantı 185
Dolap 186
Beraber 186
Davul ve Tokmak 187
Bir Dalda İki Salıncak 188
Karakedi 189
Ara Sokak 189
Sokak 190
Kimlik 191
Koca Ağaç, Kör Kuyu, İhtiyar Oyuncu 194
Gece Yarısı 195
Aç Mezarı 196
Tekrarı Güzel 197
Kopuk Gün 199
Oyuncu 201
Yenen Şiir 202
Figüran 203
Sesten Öfkeden Öte 204
Mutsuz Dünya Türküsü 205
Körler 214
İsmet Paşa Mahallesi 215

Yayımlayan: Anadolu Yayıncılık A.Ş.
Kapak Baskı: Ana Basım Sanayi A.Ş.
İç Baskı: Şefik Matbaası

CAHİT IRGAT
IRGATIN TÜRKÜSÜ

şiir

CIHAT İÇİN CAHİT

Cahit ki bu hasta düzende sağlıklı bir kanserdi
Cahit ki haksızlığa karşı üreyen höcrelerdi.
Yorgun develer gibi çöktüğü Dormen şölenlerinde bile
"Siz paranızı, ben kendi kendimi yerim," derdi.

Cahit zaten azalarak yaşayanlardan değil
Çoğalarak ölenlerdendi.

— Can Yücel

adam 403

ADAM

ISBN 975-418-088-1